

NIZOZEMSKÉ LISTY

OBČASNÍK

ČECHŮ

A

SLOVÁKŮ

V

HOLANDECKU

ROČNÍK SEDMÝ

číslo 1

2000

V TOMTO ČÍSLE:

H.Bambasová
L.van Dijk
B.Dvořáček
J.Horák
E.Horová
J.Kantůrek
L.Malinský
K.Pospíšil
P.Prinsová
J.Rádl
Servác
H.Schenkova
V.Šadrak II.
A.Zápotocký j.h.

NIZOZEMSKÉ LISTY

Vydává Spolek Čechů a Slováků v Holandsku,
Rijnstraat 27, 1823 EA ALKMAAR

PŘEDPLATNÉ f 40.- zasílejte laskavě na adresu:
STICHTING TSJECHEN EN SLOWAKEN IN NEDERLAND,
C. Fabritiuspark 23, 1701 VP HEERHUGOWAARD,
Bankovní spojení: POSTBANK 606 53 37

(s označením **Předplatné a rok**, za který platíte)

REDAKČNÍ RADA: Líba van Dijk (vedoucí), Jaroslav Kantůrek, Ladislav Malinský
Externí členové: Eva Horová, Mirek Kabela, Dagmar Kannegieter
Pokladní: Monika Váňová

Redakce nezodpovídá za obsah podepsaných článků, zaslané příspěvky nevrací a vyhrazuje si právo tyto případně redakčně zkrátit, event. upravit. Otištěné články nemusí být vždy shodné s názory redakce.

**Adresa pro DOPISY, LUŠTÍRNU, INZERCI a AUTORSKÉ
PŘÍSPĚVKY: N.L., Sirtemastr. 287, 2513 XL DEN HAAG**
Toto číslo vychází před jarem 2000

OBSAH:

- 03 Úvodem
- 04 Miloš Zeman v Nizozemsku - H.Bambasová
- 08 Rozhovor s premiérem - L.Malinský
- 10 Zpráva konzulárního oddělení - K.Pospíšil
- 13 A je tu předjaří - Eva Horová
- 16 České centrum informuje - J.Kantůrek
- 18 Tři zajímavé výstavy - L.Malinský
- 21 Ohlasy na výstavu Praha 1900 - P.Prinsová, H.Schenkova
- 22 Zajímavosti z kultury - České centrum
- 24 Trocha poezie - J.Horák
- 26 Nej..., nej..., nej... - L.Malinský
- 29 Dobré vztahy s Německem... - B.Dvořáček
- 32 Takové malé zamyšlení - L.v.Dijk
- 33 Pohlavní pokrývka - Servác
- 34 Stalo se ..., stane se - různí autoři
- 38 Víte, že ...? - L.M.
- 39 Projev dětem a mládeži - A.Zápotocký j.h.
- 42 Pseudomilenium psí - V.Šadrak II.
- 44 Luštírna - L.M.
- 46 Různá oznámení - Den Nizozemských listů
- 47 Zadní strana: Pražské kavárny - L.Malinský

Příští číslo vyjde začátkem léta 2000

Redakční uzávěrka 18. května 00

Ú V O D E M

Díky uklidňujícím slovům odborníků a přes strašáky panikářů jsme se přehoupli do nového roku s magickým číslem 2000 celkem bez pohromy, snad pouze s vědomím, že ten zdravý rozum, s nímž jsme poněkud skrbili, budeme počertech silně potřebovat.

Začali jsme problémem tisíciletí a podlehlí jsme komerčnímu tlaku a nerozvážně přijali letošní rok 2000 jako první rok milenia. Diskusi o správnosti tohoto rozhodnutí, či naopak, vhodně rozřešil premiér Miloš Zeman v rozhovoru s Nizozemskými listy při své návštěvě Holandska: neztrácejte zbytečně čas a v přítomnosti se věnovat užitečnějším problémům a ponechat konečný soud odborníkům. Čili jak se v Česku říkalo, ponechte to koňovi, ten má větší hlavu. Ten skutečný problém budou mít historici, až jim v hodnocení prvního desetiletí bude roku 2010 přebývat ten jeden rok, ten náš letošní, který jsme minulému tisíciletí neprávem ukradli. S tou chybou se budou muset obírat příštích tisíc let. Takže to nás také nemusí pálit.

Máme tedy první měsíce nového roku za sebou. Měli jsme zde dvě důležité návštěvy, předsedkyni senátu paní Benešovou a předsedu vlády pana Miloše Zemana, výš už to nejde. Z obou návštěv vyplynul oboustranný zájem o spolupráci s kolonií Čechů v Holandsku, což slyšíme rádi.

Naopak neradi slyšíme či čteme referáty a kritiky toho, co se děje v Česku, pokud to jsou kritiky neoprávněné, a ještě smutněji je nám, pokud ony kritiky oprávněné jsou. Varování investorů, odsouvání našeho vstupu do EU a jiné překážky vytouženého vývoje, který se nám pozorovatelům zdá příliš pomalý. Ale i jinde ve světě jsou problémy, bezvýchledná válka v Čechensku, nepokoje v Kosovu, nejistota v bývalé Jugoslavii, nekonečné a zdánlivě neřešitelné spory na Blízkém i Dálném východě, nepochopitelná náboženská krveprolití, a mnoho a mnoho jiných. Přibíráme, mnohdy až nekriticky, problémy přímých sousedů naší země, a je nutno si dát dobrý pozor a neupadnout do nezdravé nálady, že když to jinde taky nejde, tak proč se máme sami snažit.

Snad nám chybí ten dostatek zdravého rozumu a ta koňská hlava, kam by se ho více vešlo. Tak snad abychom se více snažili vyhnout se chybám, kterých si všimáme u jiných, a přidat trochu vlastní iniciativy.

Jsmo rádi, že vám můžeme sdělit, že naše administrativa opět uspokojivě funguje, z mnoha našich čtenářů se stali předplatitelé, za což děkuje nejen paní pokladní, ale i celá redakce. Jak se dozvíte z předběžného oznámení uvnitř těchto Listů, chystáme pro vás a vaše přátele *Den Nizozemských listů*, a to v sobotu odpoledne 17. června. Pracujeme na podrobnostech, které vám včas sdělíme, ale poznamenejte si již nyní datum a nechte si sobotu volnou.

Takže nashledanou tam !

Redakce

NEZAPOMEŇTE SI PONECHAT VOLNÉ SOBOTNÍ ODPOLEDNE 17.ČERVNA
pro den Nizozemských listů!

PREMIÉR ČESKÉ REPUBLIKY MILOŠ ZEMAN V NIZOZEMSKU HELENA BAMBASOVÁ

Premiérská návštěva patří k vrcholům diplomatického snažení pro každou ambasádu, je to vždy velmi významný moment ve vztazích dvou zemí, obě tím demonstrují, že mají výrazný zájem na jejich dalším rozvoji a prohlubování. Návštěva předsedy vlády a jeho delegace pak slouží rovněž jako impuls pro posílení aktivit, jež po návštěvě následují. Oficiální návštěva premiéra České republiky Miloše Zemana v Nizozemském království se uskutečnila na pozvání premiéra Wima Koka ve dnech 23. a 24. ledna tohoto roku. Došlo tím k setkání šéfů vlád obou zemí po téměř třech letech.

Pozvání jsme obdrželi od nizozemské strany v listopadu, v první dekádě prosince byl dohodnut konkrétní termín návštěvy, její program a organizační zajištění jsme začali ve spolupráci s příslušnými nizozemskými institucemi okamžitě připravovat. Díky úsilí a dobré spolupráci všech zúčastněných byl v relativně velmi krátké době připraven náročný program.

V den D a hodinu H přistál na letišti Královského námořnictva ve Valkenburgu speciál vládní letky ČR. Delegaci jsem uvítala na palubě letadla, a pak už premiér Miloš Zeman, doprovázen svou chotí, ministrem financí Pavlem Mertlíkem a dalšími členy delegace vstoupil na nizozemskou půdu. Krátce se pozdravil se zástupci nizozemských hostitelů a s pracovníky českého zastupitelského úřadu, nasedlo se do přistavených vozů a celá kolona se za doprovodu policejních motorek vydala slunečným nedělním odpolednem do Naardenu.

Miloš Zeman s chotí po přiletu
(Foto A. Charvát 4x)

Před historickou budovou Staré radnice Naardenu nás přivítal pan starosta Patijn a uvedl dovnitř, kde se delegace seznámila s historií města. Poté jsme si krátce prohlédli velký kostel Sv. Víta a odebrali se za historické brány města, k soše J. A. Komenského, kde pan premiér položil květiny. A znovu krátkou procházkou uličkami města k muzeu a mauzoleu velkého učitele národů. Zde hosté vyslechli výklad o historii muzea a mauzolea, pan premiér položil věnec na hrob JAK a poté slavnostně otevřel výstavu na téma lidských práv, doprovobenou výstavou fotografií J. Krejčího dokumentující sametovou revoluci v roce 1989. Pak ještě prohlídka muzea, krátké neformální setkání se zástupci města, muzea a některými krajany, a je čas přesunout se do Haagu, kde je večer plánována recepce - setkání pana premiéra a ostatních členů delegace s krajany žijícími v Nizozemsku.

Pan premiér přichází, jak dohodnuto, ve čtvrt na osm, to už je rezidence plná hostů. Vystoupí s krátkým projevem, a ledva dozní potlesk, už hosté přistupují k Miloši Zemanovi, představují se, někteří vyprávějí o svých osudech, vyptávají se na nejrůznější aktuality českých poměrů. Pan premiér odpovídá, vyptává se sám, zajímá se o názory na všechno možné. V devět hodin recepce končí, a prostor dostává krajanský tisk. Interview se protáhne skoro do jedenácti, pak ještě mluvím s panem premiérem o pondělním programu, co ho čeká, co by bylo dobré říci, co lze očekávat. Je skoro půlnoc, paní Zemanová zůstává věrně po boku svého manžela, spolu s ní i obětavá ředitelka premiérova protokolu, ostatní členové doprovodu dostali rozchod, a jsou už patrně v hotelu. V pondělí ostatně začínáme poměrně brzy.

Je pondělí, den určený pro oficiální, bilaterální část návštěvy. Jako první zahajuje pracovní den místopředseda vlády Mertlík, odjíždí na setkání s ministrem financí Zalmem těsně po osmé. V půl deváté začíná pracovní snídanež premiéra s představiteli českých firem, přítomných v Nizozemsku. Diskuse je věcná, mluví se o konkrétních číslech, dalších možnostech i překážkách, které naši podnikatelé vnímají, padají náměty, co s tím dělat. Za hodinu je konec, zbývá pár minut na prohlédnutí českého tisku, ještě jednu kávu a ještě několik cigaret. Paní Zemanová mezitím odjela, bude mít celodenní separátní program v Amsterdamu a Delftu, s manželem se uvidí až v šest večer. Vrací se ministr Mertlík, setkání se svým partnerem si pochvaluje. Nasedáme do aut, premiér a já do pancéřovaného s vlajkou, a odjíždíme do Binnenhofu, kde bude slavnostní uvítací ceremoniál.

Na nádvoří je nastoupena čestná stráž a hudba, delegace obou zemí jsou rovněž úhledně seřazeny, přicházejí oba premiéři, zní státní hymna ČR, po ní náš premiér v doprovodu svého nizozemského kolegy vykoná přehlídku stráží a všichni odjíždějí do rezidence premiéra - Catshuisu, kde se odehrají hlavní jednání.

Nejprve scénář předepisuje rozhovor premiérů tak zvaně mezi čtyřma očima, konkrétně jde o osm očí, účastní se rovněž jeden poradce za každou stranu. Ostatní čekáme a konverzujeme, já seznamuji vzájemně korespondující dvojice z obou delegací, státní tajemník MZV NL Benschop se okamžitě srdečně hrne ke svému partnerovi Pavlovi Teličkovi, znají se už z loňských konzultací, a táhne ho do vedlejší místnosti. Přicházejí premiéři, začíná jeden a půl hodinové hlavní jednání. Podstatnými tématy jsou Evropská Unie, ekonomická spolupráce, hlavně investiční možnosti v ČR pro velmi agilní Nizozemce, spolupráce v NATO. Následuje společné vystoupení premiérů pro tisk, oba si jednání chválí, mluví o vůli k ještě užší spolupráci. Čas neúprosně letí, je třeba dodržovat přesný plán programu. Delegace se dělí, ministra Mertlíka čeká rozhovor s prezidentem Nizozemské centrální banky, státní tajemníci ministerstev zahraničních věcí budou podepisovat Memorandum o spolupráci, pan premiér Zeman se setká s královnou Beatrix.

Královna přijímá českého předsedu vlády k soukromé audienci, skupinka novinářů vyčkává v hale, až dostanou příležitost udělat pár fotek, já čekám v čínském salónku s pány protokolisty z paláce a z ministerstva zahraničních věcí, setkání se protahuje, což je dobře, svědčí to o zájmu královny, pro nás to ale znamená horečně telefonovat a zařizovat, aby se jednotlivé větve české delegace, nyní rozpojené, zase hladce a elegantně spojily, aniž by působilo potíže, že někdo na někoho čeká. Také budeme muset postupně a nenápadně dohnat zpoždění, které začíná narůstat. Mobilní telefony jsou v mých očích, alespoň pro tuto chvíli, poněkud rehabilitovány. Po padesáti minutách místo plánovaných třiceti pan premiér vychází, honem do auta a spěcháme opět do Binnenhofu na slavnostní oběd pořádaný premiérem Kokem. Premiér si odváží hluboký dojem, kterým na něj královna Beatrix zapůsobila, já krabičku sirek s korunkou, prý si je návštěvy rády berou jako suvenýr a palác jich má dostatek v zásobě.

Oběd pro osmdesát hostů se koná v Tréveszaalu, což je místnost, ve které pravidelně zasedá nizozemská vláda. Hosté již jsou shromážděni, rychle se představují oběma premiérům, zasedne se ke kulatým stolům, je jich osm, každý pro deset hostů. Následují slavnostní přípitky, první mluví Wim Kok, pozvedá číši k přípitku, jeden stůl však zapomněli číšníci obsloužit a ministryně Jorritsma se hlasitě bouří, že nemá čím připíjet. Opomenutí je okamžitě napraveno. Poté hovoří Miloš Zeman - anglicky a spatra, jako během celé návštěvy. Oběd probíhá v příjemné atmosféře, vzornou a rychlou obsluhou napravili číšníci dojem z úvodního zaváhání a hlavně dohnali část časového skluzu, který máme. Kávu ještě pijeme v poklidu, ovšem ze sálu míříme už téměř úprkem, mně se zázračně zdaří zmocnit se v letu i kabátu, dokonce vlastního, můj kolega - nizozemský velvyslanec v ČR, takové štěstí nemá. Naštěstí pan premiér kráčí rozvážně, a tak nemám problém ho dohnout, ač nejsem na krátké běhy trénována. Premiér Kok se s námi loučí, česká televize ukořistí pár záběrů, a přecházíme přes nádvoří ke vstupu do Parlamentu, kde nás už čekají předsedové obou komor, pan Korthals Altes a paní Nieuwenhoven. Jak se sem stačili z oběda dostat, je mi trochu záhadou, a nevypadají ani udýchaně.

Setkání s předsedy obou komor Generálních stavů je přátelské a rázu spíše společenského, premiér Zeman se cítí být kolegou, byl v předchozím volebním období předsedou Poslanecké sněmovny parlamentu ČR. K politické diskusi dojde až během následného setkání s poslanci a senátory, ptají se zasvěceně, diskuse je zajímavá, pan premiér vyvolává i další členy své delegace, aby doplnili jeho slova, ostatně nejsme tu jen pro ozdobu. Dalo by se mluvit déle, není však, bohužel, čas, čeká nás panelová diskuse s nizozemskými podnikateli.

Sál budovy VNO je plný, jsou tu významní představitelé velkých nizozemských podniků, z nichž některé už v České republice rozvíjejí své aktivity, některé se teprve chystají. Premiér Zeman mluví v úvodu o české ekonomice, uvádí čísla, makroekonomické ukazatele jsou po dvou hubených letech zase příznivější. Zmiňuje se o pobídkách a daňových úlevách, které česká vláda nabízí zahraničním investorům, v objemu přímých zahraničních investic do ČR zaujímá Nizozemsko druhé místo za Německem, ale před Spojenými státy. To není vůbec špatné na šestnácti miliónový národ, nic ale nebrání tomu, aby se místní investoři pokusili třeba vybojovat zlatou medaili. K tomu může přispět i tahle debata. Padají dotazy - velmi konkrétní, česká delegace je však dobře připravena, uvádí řadu faktů. Diskuse bude trvat téměř dvě hodiny, v polovině musí premiér odjet, zastoupí ho ministr Mertlík a náměstci z ministerstva zahraničních věcí a ministerstva průmyslu a obchodu. Na rezidenci již totiž čekají novináři nizozemští i čeští.

Premiér Zeman poskytuje exkluzivní rozhovor deníku NRC Handelsblad, reportér se ptá na vnitropolitickou situaci v ČR, nikterak českého předsedu vlády nešetří, je však korektní. Pak přijdou na řadu zástupci českých médií, pak ještě dvě dámy z rozhlasu a další Nizozemci. V šest začíná recepce, už je půl šesté, slíbila jsem premiérovi alespoň půl hodinky klidu, aby si mohl vydechnout, a tak se snažím média jemně vystrnadit. Ležérně se přesunují do přilehlých prostor rezidence a s bezprostředností sobě vlastní si hledají kout, kde by mohli své úlovky zpracovat. Jeden píše na klavíru, někteří zjistili, že nejlepší spojení je z kuchyně, a tak odesílají své zprávy obklopeni mísami s řízkou a drůbežími roládami.

Blíží se šestá, přicházejí první hosté, česká delegace, ponechaná předtím napospas dravým nizozemským podnikatelům, už mezitím rovněž dorazila, a tak musí společně s mými diplomaty na plac, věnovat se příchozím. Pan premiér je zatím ještě uklizen ve žlutém salóncu, chci pro něj jít až tak za deset minut, myslím, že každá chvilka klidu se mu musí hodit, program byl opravdu nabitý a vyčerpávající. V šest a jednu minutu se mi ale Miloš Zeman zjeví za zády a hlásí se do služby, je připraven nastoupit přesně podle programu. Stopy únavy zmizely, vypadá uvolněně, i z ostatních padá tíha z vypětí tohoto dne, návštěva se chýlí ke konci, a už je jasné, že proběhla moc dobře. Na závěr si nás všechny premiér svolá, hodnotí návštěvu jako velmi užitečnou a úspěšnou, děkuje a připijí si se všemi becherovkou. A následuje poslední přesun kolony s motorizovaným doprovodem.

Na letišti už čeká letadlo s posádkou, zavazadla jsou naložena, loučíme se s celou delegací a čekáme na ploše, až vládní speciál zmizí ve tmě. Fičí až neholandsky mrazivý vítr, letadlo se zvedá a já zvu promrzlé Nizozemce i Čechy do tepla základny nizozemských námořníků na sklenku Bohemia sektu. Děkuji ministerstvu zahraničí, Úřadu premiéra Koka, protokolistům, ochrance, pracovníkům naší ambasády, policistům - bez dobré spolupráce těchto všech a mnoha dalších by se návštěva nebyla mohla povést. Konečně je čas povolit si kravaty, napětí předchozích dnů a týdnů mizí. Dostáváme zprávu, že dokonce i kabát nizozemského velvyslance se našel, van Houtum vyhlíží naprosto blaženě. A tak - konec dobrý, všechno dobré.

17. 2. 2000

ROZHOVOR S ČESKÝM PREMIÉREM LADISLAV MALINSKÝ

Večer se už chystal předat své žezlo noci, závěrečná hodina recepcce již dávno padla, když jsme byli vpuštěni do salonku rezidence ke slíbenému rozhovoru s panem premiérem. Říkám-li "my", mám na mysli paní Michaelu Swinkels-Novákovou, která píše do švýcarského Polygonu, a sebe za Nizozemské listy. Paní redaktorka z Polygonu byla dokonale připravena, vybavena magnetofonem a fotografem (v podobě manžela), a slohou pečlivě připravených otázek, nejen svých, ale i jako poselství jiných (O.Ulč, J.Škvorecký).

Otázky byly dosti složité a velice jsem obdivoval pana premiéra, majícího za sebou nejen cestu, ale i náročný denní program, jak neúnavně, trpělivě a uspokojivě na otázky odpovídal, provázen povzbudivým pohledem své půvabné choti, pohledem, který se občas měnil v pohled bezmocně káravý, když přišel na řadu nový balíček cigaret. Po poslední otázce, zda by se chtěl stát prezidentem, na kterou odpověděl, že pochybuje, zda by ještě chtěl měnit zaměstnání, přišla řada na Nizozemské listy.

Zemana-politika zná téměř každý, jeho názory, jeho projevy; proto již předem jsem byl rozhodnut své více méně improvizované otázky zaměřit na Zemana-člověka, kterého známe mnohem méně než Zemana-politika. Čas opět nemilosrdně pokročil, premiéra čekal nabitý příští den, včetně státnické návštěvy u královny, mezi to bylo nutno ještě někam vmezeřit pár hodin spánku, a tak jsem se snažil náš rozhovor učinit co nejméně náročný na čas a umožnit co nejkratší, třeba i jednoslovné, odpovědi. Takový rozhovor se ovšem velmi těžko klade na papír, ale nezbyvá mi, než se o to pokusit.

Velvyslankyně pí.H.Bambasová
s premiérem M. Zemanem
(Foto P. Swinkels, 2x)

Protože vím, že hraje na piano, zněla úvodní otázka: *Dechovka nebo Beatles ?* Odpověď: *Kdyby tam místo Beatles byla spíše ABBA, tak ABBA.*

Vím také, že má smysl pro humor, tedy: *Osvobozené divadlo nebo Semafor ?* Odpověď: *Osvobozené divadlo, pro jeho poněkud hlubší smysl.*

A trocha o sportu, tedy zásadně: *Sparta nebo Slavia ?* Odpověď jednoznačná: *Bohemians, fandím raději slabším.*

Odhodlal jsem se na pár osobních otázek, první o ženách: *Sukně nebo kalhoty ?* Jasná odpověď zněla: *Nemusí-li kalhoty něco zakrývat, tedy sukně!*

Oceňuji rafinovanost odpovědi a v duchu hluboce souhlasím. Další: *Pivo nebo víno ?* Rovněž chytře: *V Čechách pivo, na Moravě víno.*

A konečně: *Moře nebo hory ?* *Hory*, jako správný nitrozemec a Středoevropan.

Pár všeobecných otázek: *Začíná nové tisíciletí prvním lednem letošního roku 2000, nebo prvním lednem roku 2001 ?* Odpověď: *Vím o tomto problému, přemýšlel jsem o něm jednou tři hodiny, bezvýsledně. Pak znovu tři hodiny, opět bez závěru, a tak jsem si řekl, že se raději věnuji věcem užitečnějším.* Šalamoun.

Další otázku jsem zřejmě chybně formuloval: **Hillary Clinton** nebo **Hillary Clintonová** ? Při tom jsem neměl na mysli paní Clinton-ovou osobně, myslel jsem na zásadní názor na přechylování příjmení cizinek, které mění jejich skutečná jména. Mohl jsem stejně říct **Chanel** nebo **Chanelová** ? nebo **Jeanne d'Arcová**. Pan premiér to vztáhl na osobu a odpověděl asi tak, že je mu jedno, co si paní Clinton-ová vybere, zda u nás přijme nezvyklou koncovku -ová, nebo ne. A v tom smyslu označil otázku za dosti pochybenou. Beru to tedy na sebe.

Na konec pár otázek, které se neváží na jména osob nebo na protichůdné pojmy, odpovědi by měly spíše napovídat celkový názor. Tak aspoň byly myšleny. **Otázka: Žižka nebo Švejk ?** Smysl delší odpovědi vyzněl: *Lépe Hus než Žižka, ale i Švejk je částečným obrazem naší povahy, zásadní rozhodnutí nelze učinit jedním slovem ani jednou větou.* Což uznávám. Další:

Pane premiére, představte si (pomyslnou) situaci, že byste musel zrušit jedno z těchto dvou ministerstev: **Ministerstvo zdravotnictví** nebo **ministerstvo obchodu**. Jinou možnost byste neměl; které ministerstvo byste zachoval ? Po zralé a rozumné úvaze vyzněl závěr odpovědi přesvědčivě: *ve prospěch zachování miministerstva zdravotnictví* (v duchu děkuji).

Poslední otázka, jediná politicky-historická: **Laušman** nebo **Fierlinger** ? Zásadní odpověď, velmi zkráceně: *Rád bych viděl vedle jména Laušman ještě několik jiných jmen, pak tedy ano, Fierlinger nikoli.*

Premiér po rozhovoru pro N.L.

Pan premiér byl kupodivu spokojen s poněkud nezvyklou formou improvizovaných otázek, označil je za rozumné (až na paní Clinton-ovou), již mimo rámec rozhovoru jsme ještě sklouzli na problémy zdravotnictví, ale paní velvyslankyně včas připoměla náročný program příštího dne, takže při sklence všudypřítomné Becherovky jsme si vzájemně poděkovali za rozhovor a v klidu se rozešli.

Na cestě nahoru každého pozdrav
nevíš kdy se budeš vracet.

Sokrates

ZPRÁVA KONZULÁRNÍHO ODDĚLENÍ

KAREL POSPÍŠIL

Vážení čtenáři,

využívám této příležitosti, abych se Vám představil. V prosinci loňského roku jsem nastoupil na ZÚ ČR v Haagu jako konzul po svém předchůdci JUDr. P. Řezáčovi. Ke svým předchozím aktivitám uvádím, že jsem v minulosti působil jako pracovník generálního konzulátu v Montreale a jako konzul na ZÚ ČR v Kodani. V období mezi těmito misemi jsem pracoval na ministerstvu zahraničních věcí ČR.

Přiznám se, že se na práci v konzulárním oddělení v Haagu těším a chtěl bych pomáhat českým občanům, kteří žijí v Nizozemí nebo sem jen příležitostně zavítali. Svou činností bych chtěl přispět k udržování česko-nizozemských vztahů na dobré úrovni.

Jak jistě víte, Česká republika se s různou měrou úspěšnosti v jednotlivých oblastech řízení společnosti připravuje na vstup do Evropské Unie. Úpravy v oblasti legislativy v rámci přibližování se pravidlům Evropské Unie si vyžadují vydávání celé řady nových zákonů. Chci Vás upozornit na některé nově vydané zákony, které by Vás mohly zajímat nebo byste se mohli s nimi v běžném životě setkat a mám pro Vás jednu aktuální informaci.

I. Zákon č. 326/1999 Sb. O pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Tento zákon byl vydán dne 30.11.1999 a nabyl účinnosti od 1.1.2000.

Ustanovení tohoto zákona se samozřejmě nedotknou českých občanů, kteří žijí v Nizozemí, ať už krátkodobě nebo dlouhodobě.

V některých situacích se může dotknout nizozemských občanů, včetně bývalých českých občanů, kteří získali nizozemské státní občanství.

1) Při turistických cestách do ČR s pobytem do 90 dní:

Mezi Nizozemím a Českou republikou platí vzájemná dohoda o bezvízových stycích. Občané Nizozemského království mohou cestovat do ČR za účelem turistiky bez víza. Podle výše uvedeného zákona však mohou být všichni cizinci, a tedy i občané Nizozemského království při vstupu do ČR na hranicích ad hoc požádáni:

- a) o předložení potvrzení o sjednaném zdravotním pojištění platném pro dobu pobytu,
- b) o prokázání vlastnictví finančních prostředků pro zajištění pobytu na území ČR. Toto lze prokázat např. mezinárodní kreditní kartou, dokladem o zaplacení služeb spojených s pobytem cizince, výpisem z účtu v bance nebo jednoduše prokázáním peněžních prostředků v hotovosti.

Vyplňování hraniční průvodky, požadované na hranicích po občanech některých států pro statistické účely, není od nizozemských občanů vyžadováno.

2) Poněkud složitější situace nastává v případě přechodného pobytu nad 90 dní:

V tomto případě je i nizozemským občanům udělováno vízum k pobytu nad 90 dní. Žádost o toto vízum se zásadně podává na konzulárním oddělení velvyslanectví ČR a nelze je podat v ČR (s výjimkou žádostí o prodloužení již uděleného víza, které pozbylo platnosti a některých velmi specifických případů).

Náležitosti pro podání víza jsou následující:

- a) cestovní pas s platností nejméně dva roky dopředu,
- b) pracovní povolení nebo doklady prokazující podnikatelskou činnost na území ČR,
- c) potvrzení o vlastnictví finančních prostředků pro zajištění pobytu na území ČR,
- d) souhlas českého ubytovatele s poskytnutím ubytování,

- e) doklad o zdravotním pojištění na dobu pobytu v ČR (možno použít též služeb České všeobecné pojišťovny - adresu možno získat na konzulárním oddělení ZÚ Haag),
- f) výpis z evidence Rejstříku trestů Nizozemí i ČR,
- g) tři foto.

Všechny nizozemské doklady musí být opatřeny apostilou a překladem do českého jazyka. Všechny české dokumenty musí být potvrzeny českým notářem.

Žádost se zasílá Cizinecké policii v ČR, která má na vyřízení žádosti 180 dní, podobně jako nizozemská cizinecká policie pro reciproční případy z ČR do Nizozemí.

Opakuji, že oba výšeuvedené případy se netýkají českých občanů, kteří žijí v Nizozemí s pasem ČR.

Jinak text zákona se blíží textu obdobných zákonů zemí Evropské Unie. Jsou rozlišovány dva druhy pobytu cizince na území ČR, a to pobyt přechodný a pobyt trvalý.

Nově jsou zavedeny tyto druhy víz:

- a) krátkodobá víza: - průjezdní vízum k průjezdu do 5 dnů při každé cestě,
 - vízum k pobytu do 90 dnů (změna proti dřívějším 30 dnům),
 - letištní vízum (nově zavedeno pro vstup do tranzitního prostoru letiště)
 - výjezdní vízum (pro cizince s uděleným dlouhodobým vízem pro pobyt v ČR,
- b) dlouhodobá víza: - vízum k pobytu nad 90 dnů (je vydáváno za účelem sloučení rodiny, zaměstnání, podnikání, studia a léčení),
 - vízum za účelem strpění pobytu,
 - vízum za účelem dočasné ochrany,
 - diplomatické vízum.

Zákon stanoví náležitosti, které jsou již zmíněny výše.

II. Zákon č. 106/1999 Sb. O svobodném přístupu k informacím

Tento zákon byl vydán dne 11.5.1999 a nabývá účinnosti od 1.1.2000.

Zákon upravuje podmínky práva svobodného přístupu k informacím a stanoví základní podmínky, za nichž jsou informace poskytovány.

Povinnost poskytovat informace se vztahuje na státní orgány, orgány územní samosprávy, dále na orgány, které rozhodují o právech, o právech chráněných zájmech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy (pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti).

Zákon obecně stanovuje, **kteřé informace musí být zveřejňovány** (jsou všeobecně přístupné včetně možnosti poskytnutí kopií):

- důvod a způsob založení daného objektu,
- popis organizační struktury, jak lze získat požadované informace, kde lze podat žádost, stížnost či návrh a obdržet rozhodnutí,
- místo, lhůty a způsob pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí daného orgánu.
- postup, který musí daný subjekt dodržovat při vyřizování všech žádostí, včetně lhůt,
- přehled nejdůležitějších předpisů podle nichž daný subjekt jedná a rozhoduje,
- sazebník úhrad za poskytnutí informací (poplatek nesmí překročit náklady spojené s vyhledáním informací, pořízení kopií apod.).

Ke zveřejněným informacím musí být zajištěn dálkový přístup. Místo poskytnutí informace je možno do sedmi dnů odkázat na veřejně přístupnou informaci.

Povinný subjekt neposkytne informace:

- a) podléhající ochraně utajovaných skutečností,
- b) týkající se ochrany osobnosti a soukromí,
- c) týkající se obchodního tajemství,
- d) týkající se ochrany důvěrnosti majetkových poměrů,
- e) které byly předány osobou, již takovou povinnost zákon neukládá, pokud nesdělila, že s poskytnutím informace souhlasí,
- f) o probíhajícím trestním řízení, o rozhodovací činnosti soudů, o úkolech zpravodajských služeb a o probíhající kontrolní činnosti.

Poskytnutí informace nebo její část lze omezit, pokud:

- se vztahuje výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům povinného subjektu,
- jde o novou informaci, která vznikla při přípravě rozhodnutí,
- jde o ochranu duševního vlastnictví - viz zákon č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých, uměleckých (autorský zákon).

V případě, že žádost je nesrozumitelná, povinný subjekt požádá do sedmi dnů o upřesnění. Pokud se tak nestane do 30 dnů, žádost lze odmítnout.

Dále zákon stanoví **postup při podávání a vyřizování žádosti o poskytnutí informace**. Pro vyřizování žádostí platí v roce 2000 lhůta třicet dnů, v roce 2001 třidvacet dnů a v dalších letech patnáct dnů. Tento termín se prodlužuje až o deset dnů při vyhledání informací v jiných úřadovnách, jedná-li se o vyhledání a sběr objemného množství oddělených informací nebo jde o konzultace s jiným povinným subjektem.

Zákon konečně obsahuje ustanovení o rozhodnutí a odvolání proti rozhodnutí. Je též uložena povinnost povinných subjektů zveřejnit každoročně do 1. března výroční zprávu o své činnosti v poskytování informací.

III. Nabídka jazykového kurzu

Na základě programu pomoci České republiky krajanům v oblasti školství, podle usnesení vlády České republiky č. 217/95, se uskuteční v termínu **od 27. července do 25. srpna 2000** ve studijním středisku ÚJOP UK v Dobrušce jazykový kurs českého jazyka.

Také v tomto roce bude otevřena **třída pro úplné začátečníky**. Věkový limit je stanoven **od 18 let**, to znamená, že do kurzu se mohou přihlásit krajané, kteří do 27.7.2000 dovrší 18 let. Výjimky se nebudou povolovat.

Tento čtyřtýdenní jazykový kurz českého jazyka pro krajany je plně hrazen vládou ČR. To znamená, že jsou hrazeny náklady na výuku jazyka, stravování a ubytování. Pro účastníky kurzu je také připravena mimoškolní činnost, v jejímž rámci se seznámí s historickými památkami různých měst, folklórními akcemi, přírodními krásami a životem lidí v ČR. I tyto akce (vstupenky a autobus jsou hrazeny MZV ČR. O přijetí ke studiu rozhoduje komise, která bude zasedat 4.5.2000.

V případě zájmu rodinných příslušníků nebo přátel o ubytování ve studijním středisku sdělujeme, že 1 noc stojí cca 120,- Kč. O toto ubytování je nutné žádat s dostatečným předstihem na adrese: Studijní středisko ÚJOP UK, Solnická 777, 518 17 Dobruška, ČR, tel/fax ..420 443 21247.

Zájemci se mohou přihlásit u konzula ZÚ do 15. dubna 2000. Vyplněné přihlášky (včetně potvrzení představitele krajského spolku, organizace) budou zaslány prostřednictvím ZÚ na odbor kulturních a krajských vztahů MZV ČR.

A JE TU PŘEDJAŘÍ

EVA HOROVÁ

Praha, 2. února 2000

Úvaha trochu politická

Posledních pár dní už se mi nechce sypat sýkorkám slunečnicová semínka. Vypadá do totiž, že je definitivně po zimě, sníh slezl rekordním tempem a objevily se první sněženky. Ze zkušenosti ale všichni víme, že je to pouhý klam, že se zima jen tak nedá.

Ono to bude jako s tou českou politikou. Občas se zdá, že se přece jen něco pohnulo k lepšímu a vzápětí se ukáže, že kdepak, to bylo jen takové zdání. Já dobře vím, že politici všude ve světě často jen reagují na různé konkrétní průšvihy, že se teprve potom, když už se „lid“ bouří, zmůžou na jakýsi čin. V české politice ale, zdá se mi, se to stalo až předpověditelným pravidlem. Potěšující ale je (praví věčná optimistka), že se to nyní občas jeví jako náběh k veřejné diskusi. Možná ty různé Impulsy a výzvy Děkujeme, odejděte přece jen začínají přinášet plody. Souhlasím všemi deseti se závěrem krásného článku paní velvyslankyně Bambasové v posledním čísle NL: mnoho záleží na tom, jak a co se prezentuje v médiích. To, čeho si novináři a jiní „mediálníci“ nevšimnou, jako by neexistovalo. A ono to má dopad nejen na lid obecný, ale zpětně i na politiky, protože ti opět jako by jen reagovali na to, čeho si v hojné míře všimnou ta nešťastná media.

Není to, přátelé, zcela zvrácený svět, vpravdě „virtuální“? Vzpomínám si na svou prababičku, která zemřela v pozeňnaném věku 96 let v roce 1961. To už samozřejmě byla televize, a byla Lajka ve vesmíru. Babička Amálka seděla před bedýnkou a srdečně se smála, protože jí to připadalo jako dobrý žert – kdepak kus železa a pes v nebesích, kde přece, jak všichni vědí, sídlí pánbůh a andělé! Začínám si čas od času připadat jako ona.

Promiňte toto odbočení. Naštěstí se, jak se zdá, ti čeští žurnalisté kultivují a začínají si častěji všimnat záležitostí povšimnutí hodných. Z iniciativy občanského sdružení, vzniklého kolem akce Děkujeme, odejděte, vznikl televizní pořad *Naskočíme?* zabývající se různými aspekty přibližování české republiky k EU. Je to podle mého soudu dobře a srozumitelně udělané, ale bohužel, vysílá se na české poměry velmi pozdě (kolem 22.30 hod.). Většina českých pracujících je v té době již dávno v posteli, neb se tu stále vstává o hodně dřív, než třeba v Nizozemsku. Nový debatní pořad *Přísně veřejné*, který nahradil populární Arénu, si ještě asi nezískal tolik příznivců. Byl zpočátku trochu dřevěný, to se ale začíná měnit. Moderátor (jméno jsem zapomněla) se rychle učí utnout hloupé a osobní otázky přítomného publika a usměrňovat ty „důležité“ v panelu. Diváci si během vysílání mohou vybrat námět vysílání příštího, vždy jedno ze dvou nabídnutých témat. Podle počtu telefonátů se na tento pořad zrovna až tak moc lidí nedívá, je to škoda, diskutuje se o důležitých věcech, třeba včera byla námětem rozhovoru připravovaná deregulace nájemného. Mělo by to začít platit od roku 2002, a existuje mnoho dohadů a předsudků. Ukazuje se, že přestože se ČSSD a ODS v rámci své prohloubené opozičně-smluvní dohody (nazvané Klausem *toleranční patent*) na tomto zákoně dohodly, každý z politiků si to představuje jinak a nikdo nemá přesnou představu, jak by to mělo fungovat. ODS tvrdí, že uvolněním cen nájemného začne fungovat trh s byty, ČSSD tvrdí, že jde jen o jiný způsob regulace tak, aby byly chráněny sociálně slabé skupiny, Majitelé nemovitostí očekávají, že si budou moci sami stanovovat ceny nájemného. Na velmi konkrétní otázku moderátora – jsem mladá rodina s dvěma malými dětmi; pomůže mi deregulace nájemného k bydlení? – nedokázal nikdo z nich odpovědět. Nejupřímnější byl přítomný zástupce majitelů nemovitostí, který doslova řekl: Nejsem takový blázen, abych pronajal byt ve svém domě mladé rodině s malými dětmi, když už napřed mohu tušit, že nebude mít na pravidelné placení nájmu! Nejrozumněji promluvil zástupce starosty z Brna

(byl v publiku), který se velmi přimlouval za lepší politiku obcí, udělat si pořádek ve fondu obecních bytů a s pomocí státu stavět více levných bytů. Velmi opatrně se dotkli též hlavně pražského problému: takzvaného „dědění“ obecních bytů z babiček na vnučky. Přemýšleli jsme o tomto jevu a došli jsme k závěru, že vlastně takto to začalo fungovat hned po válce, a je to něco třeba v Holandsku nemyslitelného. Když přece máte pronajatý obecní byt, je pronajat jmenovitě vám za určitých přesně daných podmínek, a když zemřete nebo se odstěhujete, vrátí se automaticky do obecního fondu, který s ním může dále disponovat. V Čechách a hlavně v Praze je vžitou zvyklostí, že byt přechází na příbuzné, kteří tam jsou zapsaní, i když tam vůbec nebydlí, můžete si dokonce koupit nájemní smlouvu, byty různě měnit a tak, takže příslušný bytový úřad vůbec nemá tušení, kolik lidí a kdo skutečně ty obecní byty obývá. Tak jsou v Praze šikulkové, kteří vlastní hned třeba tři byty, sami bydlí někde na vsi za Prahou a byty velmi výhodně pronajímají, hlavně cizincům. A jak má pak začínající mladá rodinka bez předchozích výhodných babiček přijít k obecnímu bydlení? Tento problém deregulace nájmu podle současných představ samozřejmě nevyřeší. Protože je pravidlem, že při přechodu obecního bytu na takového „příbuzného“ zůstává v platnosti původní nájemní smlouva, tedy nezvýšené nájemné. Cena nájemného se má totiž určovat dvoustrannou nájemní smlouvou. Mám tušení, že tento zákon neuvidí světlo boží jen tak lehce. Jako ani ty další, třeba postupné zvýšení věku odchodu do důchodu.

O tom velmi nepříjemném a nešikovně do života uvedeném novém cizineckém zákoně (problematické dělení zemí na „problémové“ a „bezproblémové“, hraniční průvodky s dvěma fotografiemi, předkládání důkazů o zaplaceném zdravotním pojištění a dostatečném množství peněz – to všechno při přechodu českých hranic a bez předchozího varování) se zcela jistě dovíte víc z povolanějších úst, proto jen toto, jako důkaz mého shora uvedeného tvrzení: nejnověji se přece jen připravuje zavedení víz pro Rusko, Bělorusko a Ukrajinu, eventuelně další země, odůvodněno sladčováním legislativy s EU. Pokud k tomu skutečně dojde, bude možná (myslím si já) tento cizinecký zákon zase zrušen, protože vzbuzuje velkou nelibost na všech stranách.

Úvaha pohodová(?)

Čas ubíhá tak rychle, že už jsem téměř zapomněla, že byly Vánoce a ten tak očekávaný Silvestr 1999/2000. Moc jsme se těšili, přijely všechny děti a vnoučata, napadl sníh, zkrátka všechno by bylo, jak má být, nebýt náhlé chřipkové epidemie. Přepadla Prahu a pak postupně i ostatní kraje. Lehli jsme postupně všichni, takže nástup magického roku 2000 zůstane pro mě spojen s hektolitry ovocného čaje, chrchlající a sípějící rodinkou, neuvěřitelně nemocnými mrňaty a sklenkou šampusu v županech o půlnoci na Silvestra, po které zase všichni rychle zmizeli v teplých postelích. Ale i to mělo své kouzlo, aspoň ten Silvestr skutečně vybočil z takového toho stereotypu. Jinak se v Praze nedělo celkem nic výjimečného. Před tím se dlouho diskutovalo, zda na silvestrovskou noc zavřít či nezavřít Karlův most, nakonec zůstal na poslední chvíli otevřen, a sochy stojí dál. Mimochodem, až budete zase někdy v Praze, doporučuji zajít do kasemat na Vyšehradě. Průvodce vás zavede do sálu Gorlica, kde je uloženo 6 z dvanácti již „zreplikovaných“ originálů soch z Karlova mostu. Je to velmi působivé. Další šest soch je uloženo v Lapidáriu na Výstavišti. Kdy budou vyrobeny i ostatní repliky je zatím ve hvězdách. Podle našeho vyšehradského průvodce byla první z nynějších dvanácti vyrobena někdy v roce 1906, tedy tempem tak jedna socha za 16 let. Zbývá jich udělat ještě 18, to mi vychází na dalších asi 120 let. Do té doby se ale ty pískovce na mostě rozpadnou, nebo je roznesou turisté po částech po světě. Je na čase s nimi seznámit naše vnuky, dokud ještě existují (ty sochy).

Minulý týden jsme uprchli z poněkud šedivé Prahy do jiskřivě zasněžených Krkonoš – Špindlu. Na pár dní, bez lyží, jen v pohorkách. A koukali jsme, jak tam vyrostly hotely a jak se tam relativně draze baví obyčejnější zahraniční (převážně němečtí) a movitější domácí

turisté. Naposledy jsme tam totiž byli oba někdy koncem padesátých let. Kdepak jsou ty časy, kdy jsme si museli nejdříve ušlapat louku za boudou, abychom mohli lyžovat! Ten pokrok je zřejmý. Co nás rozesmutnělo, je úroveň služeb, a především těch nejobyčejnějších. Tak třeba jsme vystoupali pěšom na Medvědin – vrch nad Špindlem, kde končí jedna z největších tamních lanovek a začíná jedna z nejpobulárnějších sjezdovek. Těšili jsme se na horký čaj a čistý záchod, při troše štěstí i na posezení na sluníčku na lavici před boudou, kterou jsme na takovém místě s jistotou očekávali. Jo, bouda tam je. I bufet, i plastický pohárek horké vody a pytlík čaje vám prodají. Ale lavice na sluníčku se nekonají, ba ani před vchodem do toho bufetu není srovnaný sníh. Je to skoro horolezecký výkon se dovnitř dostat. Záchody jsou... ale neptejte se ani, jak vypadají. Takové už jsem neviděla hodně dlouho, dveře do kabeinek vymlácené, místo klik díry, voda natož papír či něco na utření rukou jsou věci neznámou, ale přede dveřmi talířek na mince a na dveřích zvenku velké dvoujazyčné nápisy Poplatek 5 Kč. Je to skutečně nepochopitelné. Investice do zlidštění tohoto zařízení by přece nemusely být nijak velké, nikdo nečeká přepych a mramorové dlaždičky. Výnosy z výtahu i z konzumpce nejsou jistě malé. Tak proč???? Že by to mělo něco společného s českou mentalitou? A s hromadami odpadků, které se teď, když začal slézat sníh, zase všude v krajině objevují a očividně nikomu nevadí? Se zničenými, počmáranými a špinavými vlaky a tramvajemi? Když procházíte českou krajinou, vidíte plno krásných domečků, nově postavených i vzorně opravených, vidíte upravené zahrádky, za které by se nemuseli stydět proslulí holandsí zahradníci, ale za humny – darmo mluvit. Asi se lid ještě nenaučil zvládat tu vládu věcí svých, která se mu do rukou navrátila, anebo nepovažuje humna za svou věc.

Praha je letos Kulturním městem Evropy. Navštívili jsme jednu z akcí – výstavu v Obecním domě nazvanou Zrození metropole, moderní architektura a město ve střední Evropě 1890-1937. Nejsme znalci, byli jsme jen zvědaví, jaká ta výstava je. Tak mohu říci, že nám se to líbilo, hlavně mě zaujaly historické souvislosti. Podle mého soudu se tvůrcům celkem dobře zdařilo ukázat společné kořeny a zároveň národní specifika vývoje velkých měst v zemích bývalé Rakousko-Uherské monarchie; je ovšem třeba pozorně číst doprovodné texty, a někdy je v tom trochu zmatek, to je asi dáno omezeními prostoru výstavy.

Výstava potrvá do 1.3.2000, pak se stěhuje do Montrealu, Los Angeles, Vídně a Paříže.

Jak dopadne česká prezentace na Světové výstavě v Hannoveru je stále ve hvězdách. Nedávno byla opět zrušena jedna z veřejných soutěží. Snad už jistě tam vystoupí Karel Gott, to jistě neuniklo ani vám, kteří nečtete pravidelně český tisk.

A na závěr si nemohu odpustit osobní politickou poznámku: tak do čtrnácti dnů bychom měli vědět, kteří z ministrů budou odvoláni a kdo je nahradí (podmínka tolerančního patentu), a zda bude či nebude změna ústavy, týkající se především pravomocí prezidenta a volebního systému. Návrh zákona prošel po podepsání dohody ČSSD-ODS bez problémů parlamentem teď je v rukou senátu, a tam nemá smluvně-oposiční koalice většinu. Doufám, že neprojde, neb tak se to ve slušné společnosti nedělá!

**ZAŠKRTLÍ JSTE SI V KALENDÁŘI VOLNOU SOBOTU 17.ČERVNA ??
Proč ? Pro den Nizozemských listů !**

**Chcete si zase jednou popovídat se známými, které jste už dlouho neviděli ?
Tu možnost budete mít na odpolední Nizozemských listů 17.června 2000 !**

ČESKÉ CENTRUM INFORMUJE

Na sklonku minulého roku byla zahájena výstava *Praha 1900* v nových prostorách Van Goghova muzea v Amsterdamu a o ohlasech na tuto významnou kulturní akci se můžete dočíst i v dalších příspěvcích tohoto vydání Nizozemských listů. A tak jenom připomínám, že tuto výstavu je možno navštívit ještě do 26. března letošního roku. V auditoriu nové části muzea můžete také shlédnout sérii *dobových dokumentárních a avantgardních filmů* Praha v záři světla (1928), Praha (1919) a Stará Praha (1910), kterou České centrum zajistilo ve spolupráci s Národním filmovým archivem v Praze. Na výstavu Praha 1900 volně navazuje i další zajímavá akce *Secese - Slovo a představa*, výběr knižních ilustrací a časopisů z let 1895 - 1910, zaměřený na německou a rakousko secesi (Van Gogh Museum, do 7. května 2000).

Tradiční lednový *veletrh cestovního ruchu v Utrechtu* letos navštívilo kvůli chřipkové epidemii asi o 25 tisíc návštěvníků méně než vloni, ale i zbylých 165 tisíc se již v prvních dnech postaralo o rozebrání nejžádanějších propagačních materiálů na českém stánku. A tak o víkend zbylo více času na diskuse s návštěvníky veletrhu, kteří často české vystavovatele přesvědčovali o svých perfektních znalostech o různých koutech naší vlasti, které načerpali při svých opakovaných cestách do Čech někdy v rozsahu i několika týdnů. Zástupci jednotlivých regionů z České republiky odjížděli i letos spokojeni, návštěvníky veletrhu často přilákala na stánek i česká restaurace, kde bylo stále živo a dobrou náladu podpořili i čeští muzikanti.

Na přelomu ledna a února se uskutečnil 29. ročník *Mezinárodního filmového festivalu* v Rotterdamu. I když jsme letos neměli žádného zástupce v hlavní soutěži, do hlavní přehlídky byly zařazeny dva celovečerní filmy (Návrat idiota a Ene bene). Celovečerní snímek *Ene bene* sympatické debutující scenáristky a režisérky Alice Nellis si dokonce odbyl na festivalu svou světovou premiéru, kterou osobně uvedl ředitel festivalu pan Salmon Field. Zájem byl také o krátkometrážní filmy českých tvůrců. Festivalu se osobně zúčastnil také mladý český režisér Aurel Klimt, který byl čerstvým držitelem prestižní ceny Kristián z českého Febiofestu.

Především dámy by mohla zaujmout výstava *Česká móda 1900-1920*, kterou pořádá Komenského muzeum v Naardenu od 1. dubna do 28. května 2000. Výstava dokumentuje nejen vývoj módy v uvedeném období, ale zamýšlí se také nad vývojem emancipace ve spojení s módou. Výstava je dokumentována dobovými modely a módními doplňky ze sbírek Umělecko-průmyslového muzea v Praze. V průběhu výstavy jsou plánovány rovněž módní přehlídky a přednášky na téma emancipace a móda. (Bližší informace Comenius Museum, Kloosterstraat 33, Naarden, Tel. 035 - 6943045).

Upozorňuji rovněž na již třetí nizozemské koncertní turné chlapeckého pěveckého sboru *Boni Pueri* s nastudováním *Matoušových pašijí* od J.S. Bacha pod vedením sbormistra Pavla Horáka a za doprovodu filharmonického orchestru z Hradce Králové. Koncerty se v dubnu uskuteční v následujících městech (v závorce jsou uvedena telefonická čísla pro objednání vstupenek):

- 11.4. 2000 v 19,30 hod. Schouwborg De Harmonie, Ruiterskwartier 4, Leeuwarden (Tel. 058-2330233)
- 14.4. 2000 v 19,30 hod. De Westerkerk, Prinsengracht 281, Amsterdam (Tel. 0900-0191)
- 15.4. 2000 v 19,30 hod. De Stadsschouwborg, Wilhelminastraat 18, Sittard (Tel. 046-4510616)
- 16.4. 2000 v 14,00 hod. Grote Kerk, Rond de Grote Kerk 10, Den Haag (Tel. 070-3656806)
- 18.4. 2000 v 19,30 hod. Concertgebouw De Doelen, Schouwborgplein 50, Rotterdam (Tel. 010-2171717)
- 19.4. 2000 v 19,30 hod. Theater De Lievekamp, Raadhuislaan 14, Oss (Tel. 0421-648922)
- 20.4. 2000 v 19,30 hod. Cultureel Centrum Amstelveen, Plein 1960 nr. 2, Amstelveen (Tel. 020-5475175)
- 21.4. 2000 v 19,30 hod. Schouwborg De Kampanje, Bernardplein 10, Den Helder (Tel. 0223-671717)

Na jaro letošního roku připravuje České centrum několik akcí v Doetinchemu. Město má tradiční družební styky s Pardubicemi a v březnu navštíví Doetinchem starosta a delegace města Pardubic. 21. března 2000 bude na radnici v Doetinchemu (Raadhuisstraat 2) zahájena výstava *Czech Press Photo 1999*, která každoročně putuje v zahraničí prostřednictvím českých center a v Nizozemsku bude letos představena veřejnosti již počtvrté. Druhou část výstavy bude tvořit přehlídka současné české architektury v moderních prostorách divadla Amphion (Schouwburgplein 1). Výstava má název *Grand Prix Obce architektů* a zahrnuje oceněné projekty ze stejnojmenné české národní architektonické soutěže, kde jsou udělovány ceny v jednotlivých kategoriích za realizované novostavby, rekonstrukce, bydlení, interiéry, urbanistické projekty a architektonický design.

Koncem května proběhne v Doetinchemu ještě Mezinárodní salón mladých výtvarníků *Huntenkunst 2000*, kde se představí 10 vybraných umělců z České republiky, která byla letos vybrána za hlavní zemi této kulturní manifestace. Akce bude slavnostně zahájena 26. května a po skončení tří denního workshopu (Houtkamphal Doetinchem) budou některá díla vystavena v několika místních galeriích.

České centrum se podílí také na přípravě dalších družebních akcí plánovaných na jarní měsíce letošního roku, např. Český týden ve Wijk bij Duurstede (družební město Jičín) a Český trh v Mierlo (družební město Dobříš).

Na letní měsíce se připravuje zajímavá akce v Leusdenu. V objektu Het Koopmanshuis (Zuiderinslag 4-6, Leusden), který zahrnuje moderní výstavní prostory i sochařský park pod širým nebem se uskuteční kombinovaná výstava inspirovaná historickými modely vozů *Škoda*, které zapůjčí sběratelé historických aut. Muzeum v Mladé Boleslavi poskytne technickou dokumentaci a kurátoři doplní výstavu českým výtvarným uměním, které se váže k jednotlivým obdobím. Akci sponzoruje významná firma PON Holdings B.V., která se mimo jiné zabývá dovozem osobních automobilů.

Po celý letošní rok probíhá v hlavním městě České republiky významný projekt *Praha - Evropské město kultury 2000*. V roce 1995 přijala rada ministrů kultury Evropské unie již druhou kandidaturu Prahy a spolu s osmi dalšími městy (Avignon, Bergen, Boloňa, Brusel, Helsinky, Krakov, Reykjavík a Santiago de Compostela) jí pro rok 2000 udělila prestižní titul Evropské město kultury s podtématem kulturní dědictví. Do čela společnosti jmenovala správní rada Michala Prokopa, který se do funkce pustil s plným nasazením s vědomím toho, že případný neúspěch by poškodil jeho reputaci jak v kulturních, tak v politických kruzích. Obklopil se mladými spolupracovníky, z renomovaných osobností sestavil dramatickou radu a pustil se do boje o peníze a postavení společnosti. Z výběrových řízení vybrala rada ze 700 projektů téměř čtyři sta, které byly rozděleny do tří programových rovin, jež mají odrážet současné tendence kulturního vývoje v Praze. *Příběh města* odkazuje na kulturní minulost, *Město otevřených bran* na Prahu jako historickou i současnou křižovatku nejrůznějších kultur, pod názvem *Město pro život* se pak skrývají projekty, které „překračují rámec umění a zasahují do dalších oblastí života“. A jak ukazuje dosavadní průběh akce, výsledky a ohlasy, neskončí zřejmě tento projekt na rozdíl od některých obdobných akcí ostudou. Pokud se do Prahy letos sami chystáte, najdete aktuální měsíční a čtvrtletní programy v českém tisku, ve všech kulturních přehledech nebo na internetové adrese www.praha-emk2000.cz. Přeji Vám šťastný výběr z bohatého programu této významné evropské kulturní akce!

TŘI ZAJÍMAVÉ VÝSTAVY

PRAHA 1900 - KUPKA-WALDES - PODE BAL: MALÍK URVI

LADISLAV MALINSKÝ

Po celé ploše České republiky je trvale roztroušeno téměř nespočetné množství výstav, nejen v Praze a Brně, ale též po českém a moravském venkově. Potěšitelné je, že množstvím, které nám může závidět mnoho států, netrpí kvalita ani instalace většiny výstav. Je pochopitelné, že ani umělecké časopisy nemohou referovat o všech výstavách, už proto, že odborných časopisů je v poměru k počtu výstav mizivě málo. Tyto tři výstavy okolo přelomu roku jsme vybrali pouze proto, že z nějakého důvodu vybočují z řady.

PRAHA 1900, Museum van Gogh Amsterdam, 17.12.99 - 27.3.00

Tato výstava s podtitulem *Poezie a extaze* je logickým pokračováním dvou výstav v Museu van Gogh, a to *GLASGOW 1900, Art & Design*, a *WIEN 1900, Portrét & Interiér*. Přesto nutno si vážít volby kurátora výstavy Edwin Beckera, který výstavu umístil do nového přístavku muzea, který již sám o sobě je pozoruhodným architektonickým řešením. Po skončení výstavy bude instalace v plné síle přenesena do muzea ve Frankfurtu.

Téměř vždy, mluví-li se o pražském umění z počátku dvacátého století, ať již se mu říká *jugendstil*, *art deco*, *art nouveau* anebo prostě *secesse*, vždy se řadí do stínu proslulé vídeňské školy slavných jmen, především dyzajnéřů. Výstava Praha 1900 ukázala, že vhodným výběrem pražská "secesse" z tohoto stínu úspěšně vystoupila, a že naše, jindy většinou vzácná, skromnost není tak docela namístě. Pořadatelé této výstavy si neusnadnili úkol vybráním těch několika světově známých českých malířů, jako jsou František Kupka (1871-1957), nebo Bohumil Kubišta (1884-1918), či Jan Preisler (1872-1918) a několika jejich současníků, ale pečlivým výběrem ukázali širší pole umělců, jichž díla v mezinárodním či světovém měřítku nevypadají nikterak špatně.

Totéž platí o architektuře, již je věnována zasloužená pozornost a bohatá obrazová dokumentace. Myslím, že hodně klenotů pražské architektury vidí zde širší veřejnost takto pohromadě poprvé. Stejně platí o dyzajnu, interiérech, špercích a plakátech, o nichž se mnozí domnívají, že začínají a končí Alfonsem Muchou. Nebylo ani zapomenuto na technicky náročnou instalaci sochařských objektů.

Domnívám se, že právě v této široké základně a kvalitě výběru ze všech oborů výtvarného umění, je největší význam této pozoruhodné výstavy.

Obecní dům v Praze, arch. A. Balšánek

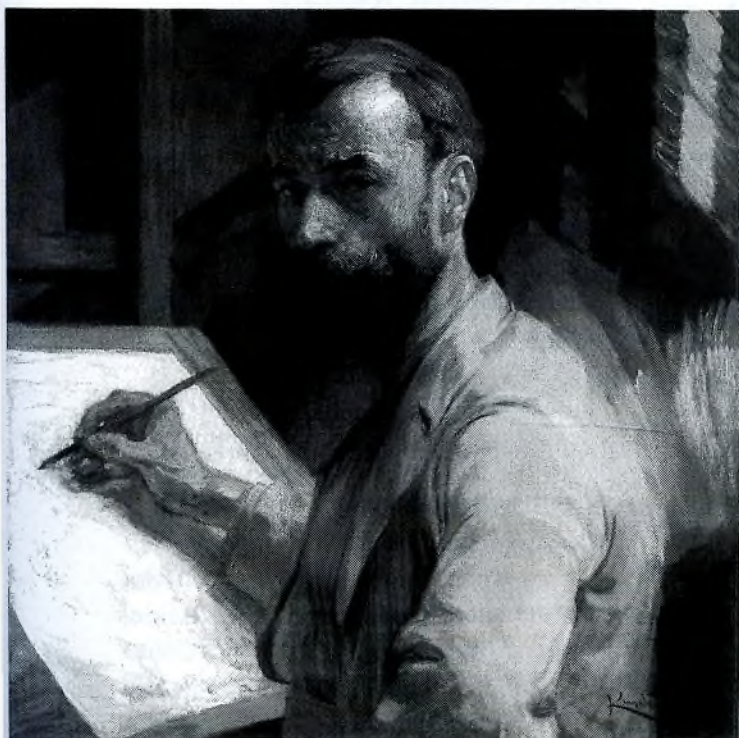
K. BABKA, váza,

1900, Umprum

KUPKA a WALDES, malíř a jeho sběratel, Galerie Rudolfinum, Praha 7.12.99 - 9.1.00

Také tato výstava má své poslání. Je to spíše dokument vzácného přátelství mezi Kupkou a Jindřichem Waldesem, a týká se pouze tohoto úseku Kupkovy tvorby, která prošla sběratelským životem Jindřicha Waldesa. Představovat zde Kupku by bylo jistě zbytečné, zde je důležitější věnovat pár slov jeho nadšenému sběrateli, jímž Waldes bezpochyby byl. Waldes, pražský podnikatel a zakladatel celosvětové sítě továren na patentní spínadla, byl sběratel tělem i duší, především českého umění a do roku 1938, kdy jeho sběratelství nuceně končilo, se jeho sbírka rozrostla do ohromných rozměrů. Zpočátku stáli v popředí tzv. "staří mistři", ale podporoval též umělce začínající, nebo podle jeho úsudku slibné. Tak se asi dostal i ke Kupkovi, od něhož první obraz (Růžový keř) zakoupil roku 1917. V letech následujících pak shromáždil kromě Kupky i velké soubory Vojtěcha Preissiga, s Kupkou navázal úzké přátelství, které se vztahovalo i na obě rodiny.

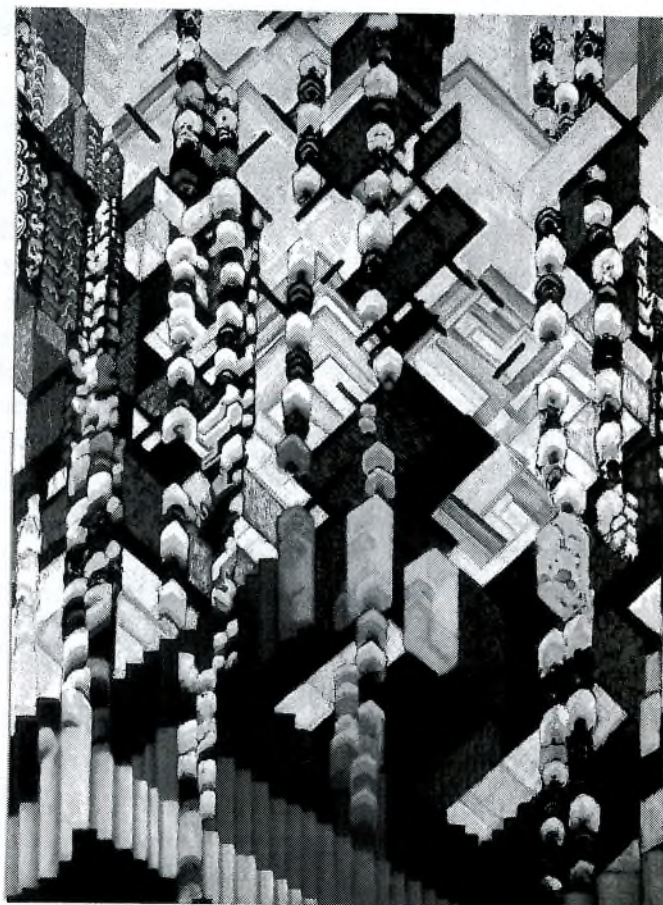
Waldes byl podnikatel mimořádně úspěšný, ale pamatoval bohatě na dobré účely. Podporoval Sokol, založil nadaci pro vzdělávání chudých židovských hochů, ale též přispěl na stavbu evangelického kostela ve Vršovicích a na Komenského památník v Naardenu, a jako sběratelský adikt založil světoznámé Muzeum kovových spínadel. Roku 1940 byl zatčen Gestapem, jeho

← F. KUPKA, autoportrét, 1905

↓ F. KUPKA, Barevné plány, 1920

↘ F. GELLNER, karikatura F. Kupky, 1905 (detail)

podniky byly "arizovány" a jeho sbírky konfiskovány, poprvé, ale nikoli naposled. Rodině se podařilo uprchnout do Ameriky a vykoupit Jindřicha Waldesa z koncentráku. Za ne zcela jasných okolností zemřel Jindřich Waldes během zámožské cesty.

Další historie Waldesovy sbírky je spletitá a ne vždy zcela jasná. Pouze inventář Kupkových prací čítal prý 289 položek, především ovšem malé nebo příležitostné kresby, skicy a návrhy reklam pro Waldesova spínadla, ale i mnoho pláten z Kupkova údobí přerodu. Hrubý odhad asi 10 milionů dolarů dnes. Po válce bylo mnoho sporů o osud sbírky, opět konfiskace, opět spory, stát, Národní galerie, dědicové a jiní. Mnoho obrazů Waldesův syn Jiří daroval českému státu, Moderní galerii, kolem roku 1996 mu byla část sbírky vrácena a část sbírky se nyní chystá prodat, nejraději opět na domácí půdě.

Důležité je, že k této výstavě byl vydán bohatě ilustrovaný a hezky tištěný katalog o 444 stranách velkého formátu (26x33 cm), který mapuje nejen Kupkovu část Waldesovy sbírky, ale objasňuje mnoho zastřených jejích osudů, a to z per nepovolanejších.

PODE BAL: MALÍK URVI, Galerie Václava Špály, Praha (6. - 30.1.00)

Špálova galerie v Praze na Národní třídě má dobrou pověst a pojí se k ní mnoho historických událostí ze světa umění. Za totality vstoupila do dějin policejním zákazem vernisáže výstavy malíře Ladislava Dydka, jehož obrazy nezapadaly do režimem hlásaného socialistického realismu. Nyní vstoupila do oslavovaného roku 2000 výstavou skupiny PODE BAL a rázem se stala opět středem pozornosti světa nejen uměleckého. Výstava (dosud) nepříliš známé skupiny má atraktivní název Malík urvi s podtitulem GEN (Galerie Etablované Nomenklatury) a obsahuje 34 fotografických portretů v nadživotní velikosti (asi 100x100 cm) osob, vesměs vysoce angažovaných v totalitním režimu, buď v KSČ anebo spolupracovníků neblahé StB, kteří dosud působí na vyšších místech režimu současného. Data o jejich působení, dřívějším i dnešním, jsou k fotografiím připojena. Jen namátkou: Oskar Krejčí (poradce premiéra Adamce), generálmajor Oskar Mašek, Vladimír Dlouhý, Pavel Mertlík, Marián Čalfa, Jiří Komorous, Jan Kavan aj. Podle vyjádření pořadatelů byl výběr náhodný, takže se tam připletli i dva cizinci, vazbou potrestaní: Egon Krenz (6 let) a Maurice Paton (10 let).

Než se věnujeme výstavě samé ještě stručně o skupině PODE BAL. Jméno je fonetickým prepisem francouzského rčení *Peau de balle*, což odpovídá asi našemu *starou belu*, nebo podobně. V únoru 98 ji založili absolventi Vysoké školy umělecko-průmyslové, jimž nelze upřít odvalu. Vystavovali přímo v parlamentu (nejen) plakáty k problémům drogového zákona, vydali plakáty proti extremistickým stranám, k připomenutí třicátého výročí sovětské okupace apod.

Konečně k výstavě, kterou znám pouze z reprodukcí a průvodních článků; ale stejně jsem nechtěl psát o umělecko-technické hodnotě vystavených fotografií. O tu zde ostatně nejde, význam výstavy je zcela jinde. Popud k výstavě mi ujasňuje přečtení jejího kryptogramického názvu, náhodný výběr osob vylučuje stranické (nebo skupinové) zahrocení, což dává výstavě vyšší smysl. Přesto to není výstava bojovná nebo protestující, pouze konstatuje současný stav a ponechávající divákovi, nebo dokonce nutící diváka, se zamyslet nad podivným paradoxem, že v zemi, která má zákon o zločinnosti komunistického režimu jsou na vysokých místech lidé, kteří tento režim aktivně podporovali. Tento paradox totiž těžko pochopí nejen okolní svět, ale i většina mladých občanů našeho státu.

Ale nechť si každý najde své ke smyslu této zajisté zajímavé výstavy, dám mu ještě jeden tip: Rozdíl s minulem je i v tom, že tentokrát nepřepadla galerii policie se zákazem, jako tomu bylo v případě citovaném v záhlaví, a to je také něco, co si nesmíme nechat vzít. Snad i na to chce výstava kladně upozornit.

Výstava byla původně plánována v Národní galerii ve Veletržním paláci, ale z jakéhosi důvodu k ní přece jen tam nedošlo, a tak se výstava uskutečnila ve Špálově galerii v centru města.

**NEPŘEHLÉDNĚTE: DEN NIZOZEMSKÝCH LISTŮ 17.ČERVNA 2000
ZANESTE SI DO SVÉ AGENDY (SOBOTA ODPOLEDNE)**

OHLASY NA VÝSTAVU PRAHA 1900 - POESIE A EXTASE V NIZOZEMSKÉM TISKU

V minulém čísle Nizozemských listů byli čtenáři informováni o právě probíhající výstavě *Praha 1900 - Poesie a extase* ve Van Goghově Museu v Amsterdamu. Expozice se setkala s obrovským zájmem jak publika tak nizozemských médií. Zejména v tiskových ohlasech recensenti upozorňují na fakt, že se jedná o první výstavu věnovanou přelomu století v Praze, zatímco jiným kulturním metropolím se této pozornosti již v minulosti dostalo. Ačkoli byla Praha v té době poněkud zastíněna Vídní, nabízela unikátní atmosféru díky koexistenci tří rovnoprávných kultur. I to je možná jeden z důvodů, proč nizozemské publikum na tuto výstavu tak příznivě reaguje.

Z ohlasů vybíráme:

Praha byla ovlivněna pařížským Art Nouveau a vídeňskou Werkstätte. Zachovala si však vlastní identitu. Poesie a extase se pražským uměním kolem roku 1900 vine jako červená nit.

Ačkoli je české umění zřetelně ovlivněno francouzským impresionismem, zároveň se od něj v mnoha aspektech viditelně odlišuje. Toto umění se nezaměřuje pouze na hru se světlem, ale staví do popředí především cit a melancholii. Nevyhýbá se ani extrémním tématům jako šílenství a extase. Tato témata se neustále vracejí a souvisejí s dekadentní atmosférou konce století.

(De Gooi en Eemlanden)

Co se obsahu a záměru týče, liší se čeští malíři a sochaři od svých francouzských a anglických kolegů. Co např. nazývají lyrickým impresionismem, má ve skutečnosti málo společného s impresionismem francouzským. Impresionistické umění je uměním smyslového vnímání. Pohled českého umělce je však obrácen dovnitř; svět, který ho obklopuje, není vlastním objektem pozornosti, ale slouží pouze jako metafora pro stav umělcovy duše.

Velký prostor je věnován i plakátům. V tomto umění Češi vynikali. Vedle Muchy, který byl v Paříži oslavován pro své květinové motivy, upoutá největší pozornost osobitý styl Preissigův.

Prohlídka expozice je opravdovým zážitkem. Široký záběr výstavy - k vidění jsou i knižní ilustrace, sochy, šperky a fotografie - umožňuje návštěvníkovi utvořit si celkový dojem o výtvarném umění Prahy té doby. Zbývá už jen zajít do nejbližší cestovní kanceláře a zamluvit si cestu do Prahy.

(De Gooi en Eemlanden)

Rodin byl velkým vzorem pro české sochaře. V roce 1902 se v Čechách konala výstava jeho prací. Rodin byl přijat jako hrdina; znamenal pro ně zneuznaného génia, který se odpoutal od maloměšťáckého prostředí. Kafkovy a Mařatkovy expresionistické bronzové sochy, většinou ženské akty, prozrazují vliv francouzského velikána...

Sochař František Bílek se od ostatních umělců naprosto liší svým smyslem pro formu, jak ukazují i jeho symbolistické kresby uhlím. V muzeu je k vidění několik Bílkových dřevěných plastik v nadživotní velikosti - studie pro jeho pozdější monumentální díla. Postavu Jana Husa Bílek ztvárnil jako bleskem zasažený, po staletí hořící strom.

(NRC Handelsblad)

Ti, kteří výstavu ještě neviděli, mají možnost do 26. března 2000. Můžeme doporučit.

PETRA PRINSOVÁ
HANA SCHENKOVÁ

ZAJÍMAVOSTI Z KULTURY

VYBRAL KOLEKTIV ČESKÉHO CENTRA

Bývalý pražský kabaret Montmartre ožil v podobě kavárny

Prostory bývalého kabaretu Montmartre v domě "U dvou divých mužů" v Řetězové ulici ožily opět kulturním ruchem. V místě, kde se od roku 1911 setkávala pražská bohéma a kde fungoval proslulý taneční sál Peklo, vznikla dobová kavárna, výstavní prostory a malá studiová scéna. Interiér kavárny, navozující atmosféru staré Prahy a trošku i Paříže, by měl být využíván k hudebním produkcím pařížských kabaretierů. Asi největší proslulosti se dům těšil v období po roce 1911, kdy zde kabaret založil hostinský, tanečník a konferenciér Josef Walter. Mezi hosty patřili Eduard Bass, Franz Kafka, Max Brod, často tam chodil také Jaroslav Hašek se svou družinou. Lokálu však kraloval zuřivý reportér Egon Ervín Kisch, který zde předvedl první tango v Praze.

Spolu s horním zákoníkem jsou na seznamu UNESCO Masaryk a Fibich

Tři česká výročí zařadila Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) na prestižní seznam významných dat: 700. výročí kutnohorského Královského horního zákoníku (Ius regale montanorum), 150. výročí narození prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka (7. března) a výročí 150. narození a 100. výročí smrti hudebního skladatele Zdeňka Fibicha (21. prosince a 15. října). Latinsky psaný Královský horní zákoník vznikl v letech 1300 až 1305 za vlády Václava II. Byl sice cíleně vydán pro Kutnou Horu, usměrňoval však důlní činnost v celém českém království a rozšířil se do okolních zemí, Španělska a Jižní Ameriky.

Nakladatelství Fortuna vydalo rozsáhlou Kroniku Českých zemí

Více než tisícileté dějiny území, kde žili Češi, Moravané a Slezané se pokusila zdokumentovat čtyřicítka historiků v rozsáhlé publikaci s názvem Kronika Českých zemí. Unikátní dílo je rozčleněno do dvanácti kapitol. Obrazy, mapy, fotografie či grafy tvoří asi třetinu rozsahu celé publikace. Páteří celé knihy je kalendárium, které chronologicky zahrnuje výčet všech důležitých událostí z historie českých zemí. Vcelku ojedinělé dílo vyšlo v nákladu přibližně 10.000 kusů a doplní jej jeho elektronická verze na CD-ROM.

Cenu za Hit století převzali Josef, Jaromír a Jiří Vejvodovi

Hitem století se stala Vejvodova písnička Škoda lásky - ve světě známá jako Beer Barrel Polka. Právě ta doprovázela koncem druhé světové války spojenecká vojska napříč Francií a Německem až do Plzně. Cenu v průběhu slavnostního večera převzali z rukou věhlasného dirigenta Libora Peška a organizátora ankety Martina Hrdinky potomci muzikantského rodu Vejvodů - synové známého skladatele a kapelníka Josef, Jaromír a Jiří Vejvodovi.

Sochař Oliva dokončil výzdobu papežovy osobní kaple ve Vatikánu

Po čtyřletém úsilí dokončil moravský sochař Otmar Oliva koncem minulého roku komplexní sochařskou výzdobu osobní kaple papeže Jana Pavla II. v Apoštolském paláci ve Vatikánu. Oliva svými sochami vybavuje také chrám Panny Marie Matky církve ve slovinském městě Mariboru.

V pražských Karlových lázních vzniklo centrum zábavy

Zábavní centrum, které nabízí prostor pro netradiční koncerty, divadelní představení i módní přehlídky, bylo otevřeno v objektu Karlových lázní v Praze. V centru, které ve čtyřech patrech pojme až 2500 návštěvníků, je kavárna MCM a tři taneční kluby, přičemž taneční parkety jsou umístěny v původních bazénech ve stylu římských lázní.

Menzel-umělecký šéf na Vinohradech

Režisér a herec Jiří Menzel je od 1.ledna 2000 uměleckým šéfem pražského Divadla na Vinohradech. Jeho hlavním úkolem bude dramaturgicky připravit novou sezónu. Za soubor ponese odpovědnost od 1. července, kdy se novým ředitelem vinohradské scény stane nynější ekonomicko-provozní náměstek Jindřich Gregorini, který převezme funkci po Jiřině Jiráskové. Divadlo hodlá Menzel zachovat jako scénu měšťanskou, vážící si občanských ctností, scénu, která pěstuje a kultivuje herecký výraz a jevištní mluvu.

Forman dostal v Palm Springs ocenění za celoživotní dílo

Dvojnásobný nositel oskarové sošky, režisér Miloš Forman obdržel na 11. Mezinárodním filmovém festivalu v kalifornském letovisku Palm Springs ocenění za celoživotní dílo. Forman získal oskarové ocenění udělované každoročně Americkou akademií filmového umění za snímky Přelet nad kukaččím hnízdem a Amadea, který byl natáčen zčásti v Praze. Českou republiku reprezentoval film Postel režiséra Oskara Reifa a snímek Saši Gedeona Návrat idiota, který je nominován na letošního Oskara za nejlepší neanglický film.

Dramatik Josef Topol převzal literární Cenu Karla Čapka

Prestížní literární Cenu Karla Čapka udělovanou českým PEN klubem převzal v rezidenci pražského primátora na Mariánském náměstí dramatik Josef Topol. Autorovi, na jehož díle ocenila porota v čele s kritikem Janem Lukešem novátorství v oblasti dramatických postupů, poblahopřál dopisem prezident a dramatik Václav Havel.

Nepřetržité čtení ze Škvoreckého knih se koná 9. až 12. dubna 2000

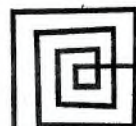
Nonstop Škvorecký nazvali pořadatelé nepřetržité čtení z knih spisovatele a významné osobnosti české exilové literatury Josefa Škvoreckého. Dvaasedmdesátihodinový maratón, trvající tři dny a tři noci, se uskuteční v pražském evangelickém kostele U Salvátora od neděle 9. dubna do středy 12. dubna. Začátek i konec akce je plánován na 14:00. Letos šestasedmdesátiletý Škvorecký, žijící v Kanadě, přijede podle Srpa do Prahy s manželkou, rovněž spisovatelkou Zdenou Salivarovou a zúčastní se zahájení akce. Po celou dobu předčítání bude v kostele vystavena kompletní produkce nakladatelství Sixty Eight Publishers, které Škvorecký se svou ženou založil po odchodu do exilu v Torontu.

Na Karlštejně chystají od léta druhý prohlídkový okruh

Turistům se na hradě Karlštejn od počátku července letošního roku otevře druhý samostatný prohlídkový okruh, zpřístupňující další a vzácnější prostory. Na přelomu loňského a letošního roku se vrátily do hradní kaple sv. Kříže gotické obrazy Mistra Theodorika, které byly dlouhodobě vystaveny v Praze.

Pražské jaro bude hostit orchestry z Filadelfie a New Yorku

Mezinárodní hudební festival Pražské jaro má letos hostit dvě slavná americká symfonická tělesa. Filadelfský orchestr vystoupí podle zveřejněného programu s dirigentem Wolfgangem Sawallischem a klavíristou Yefimem Bronfmanem 30. května. Newyorská filharmonie přijede s šéfdirigentem Kurtem Masurem poprvé ke dvěma mimořádným festivalovým koncertům 24. a 25. června, tedy tři týdny po skončení maratónu každodenních programů. Festival jich nabízí v 55. ročníku od 12. května do 3. června na 80.

Loučení s New Yorkem

Jazzový neon
 šílí nad Broadwayí
 a řeku taxíků značuje žlutý proud.
 V odlesku noci
 tisíce očí střeží
 neklidnou samotu Páté avenue.
 Na krku nový den
 a zítra to, co včera.
 Zhasnout a sbohem,
 pár taktů na závěr.
 Ještě se ohlížím
 a černocho trubku zvedá,
 andělé pláčí,
 přší na Times Square.

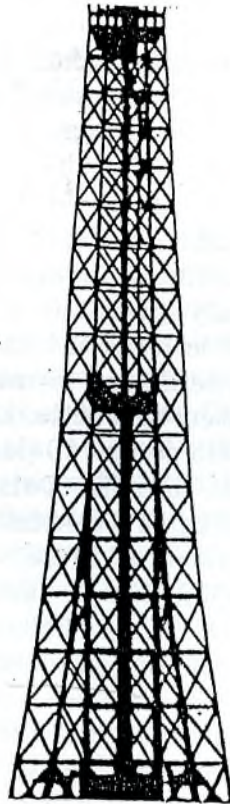
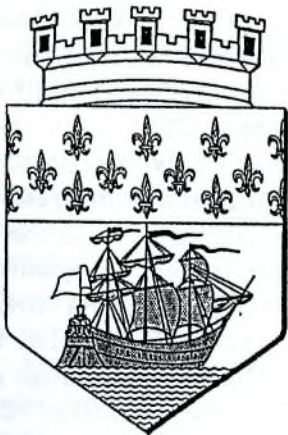

Řím

Kristus tu nikdy nebyl,
 a město má jeho tvář.
 Srdce z mramoru,
 ústa pravdy
 a věčnou svatozář.
 Pod piniemi ještě slyšet
 vzdálený vozatajů křik.
 Polední slunce kleká na chodník
 k modlitbě, co se vytratila.
 Ve stínu křížů posvátných
 rodí se znovu první hřích,
 jen vina po něm zbyla.
 Žebrák se klaní nevěstě
 a zvony jsou už na cestě
 a všude kolem - bílá.

Letní Paříž

Za víčky žaluzií
po hmatu hledám stín.
Dole v ulicích
bulváry ztěžkly
a pod balkóny
prochází se mim.
Hodiny k zalknutí,
co noha nohu mine.
Dáma mi nepromine
na rohu v Saint Denis.
Slůvka jen z pavučin
rychle se na prach mění.
Milenka v horké náruči
nabízí zapomnění.

Amsterdam

Poslední chmýří z podletí
uzamknu na dně grachtu.
Vzpomínka jako prokletí,
složená z artefaktů,
odletí.
Ve vzduchu ještě dým
a krůpěje na skle vlaků.
V rybářskou síť se promění
přístavy za soumraku.
Otevři deštník,
spoutej stín,
než první slzy spadnou.
Zůstaň tu chvíli v objetí.
Zítřka nám tulipány zvadnou.

JAROSLAV HORÁK

NEJ... NEJ... NEJ... ...ŠÍ

LADISLAV MALINSKÝ

Magický rok 2000, i když není totožný se začátkem nového století či tisíciletí, přinesl nepřehlednou záplavu předčasných anket, přehledů, vyhlašování nejlepších osob všech možných oborů a jejich nejdůležitějších činů či nejpamátnejších výroků, a to nejen roku jako obvykle, ale též století nebo dokonce tisíciletí. Není zdaleka možné je všechny citovat, ač mnoho jich nepostrádá zajímavosti. Pokus vybrat ty nejdůležitější by jistě každého čtenáře neuspokojil, a proto vybereme jen některé, bez ladu a skladu, tak jak mi namátkou padly do oka, a hledejte si sami, co by vás mohlo zajímat.

Začneme tedy každoroční anketou o nejlepší knihu roku a na konec si necháme sebevědomé ankety století, jako třeba *Co dali Češi světu*, *Sto význačných Holanďanů* a *Zasloužilé vynálezy a výrobky XX. století*.

Nejlepší kniha roku 1999.

Vychází samozřejmě z populární ankety Lidových novin, která si vydobyla již stále místo v přehledech roku. Tato anketa je už stará přes sedmdesát let (1928), některé ročníky odpadly zásluhou násilné moci, některé byly toužou mocí násilně zmanipulovány, takže kupř. v letech 48-49 se objevovaly na prvních místech knihkupecké ležáky spisů Stalina, Gottwalda a jim podobných. Pak následovala dlouhá přestávka čtyřiceti temných let a anketa byla obnovena až v roce 1991. Pravidla ankety se každoročně mění, zdá se, že po definitivní formě pořadatelé stále tápou, což není divu, neb ideálně objektivní formu u žádné ankety najít nelze. Letos bylo obesláno 350 potenciálních respondentů (loni 900), z nich odpovědělo pouze 140 (loni 250), takže chyba malých čísel, na kterou jsme upozorňovali, byla nyní ještě patrnější. Dotázaní měli odpovědět na tři body, nejlepší česká kniha roku, nejlepší přeložená kniha a konečně kniha tisíciletí.

V odpovědích na první otázku se objevilo celkem 27 titulů, v kategorii překladů 16, a ke knize tisíciletí 15. První místo z českých knih obsadil 27 hlasy celkem neznámý autor *Ivan Landsman* titulem *Pestré vrstvy (nakl. TORST)*. Druhý *Karel Šiktanc* knihou *Šarlat* získal s odstupem 7 hlasů a třetí *Vlasta Chramostová* získala pro vlastní příběh téhož jména 6 hlasů. V kategorii knih přeložených jsou rozdíly na prvních třech místech nepatrné a čísla malá. První 8 hlasy kolektivní dílo v redakci *S. Courtoise: Černá kniha komunismu* před *Italo Calvino: Americké přednášky* a *Günter Grass: Mé století*, oba po 6 bodech, a konečně 5 hlasů pro *Operace Shylock*, autor *Philip Roth*. A kniha tisíciletí? S převahou 38 hlasů *Bible*, sledovaná 5 hlasy pro *Dílo Williama Shakespeara* a *Dantovu Božskou komedii*. Třetí místo pro *Haškova Švejka* by sotva obstálo v širší anketě a chyby malých čísel tedy hrály i zde svou roli a jejich směrodatnost nutno brát s rezervou.

Ještě několik slov o dosud neznámém vítězi *Ivanu Landsmanovi*, která pro nás mají zvláštní příděch zajímavosti. Rodák (1949) z Nového Jičína, nedoučil se malířem pokojů, po vojně pracoval 16 let na šachtě "Antonín Zápotocký", v červnu 85 navštívil bratra v Kanadě a po dvou měsících požádal o asyl, kde? V Holandsku a žije v Rotterdamu. Vítěznou knihu napsal již v roce 1986. Jeho pozdější prózy *Fotr* a *Vězení na svobodě* vydány nebyly (dosud?)

Z bohaté nabídky všech těch **Nej ...ších namátkou vybíráme:** Nejdříve něco pro ženy. Hollywoodský módní guru pan Blackwell, který už 40 let vyhlašuje **nejhůře oblékané ženy** roku, dal letos na prvé místo zpěvačku/herečku Cher (bývá v jeho přehledech často), na druhé místo zpěvačku Celine Dion a za ní královnu Alžbětu Anglickou. Svůj obdiv naopak vyjádřil (bez uvedení pořadí) herečkám Nicole Kidman, Sharon Stone, Sophia Loren a Barbra Streisand. Posledně jmenovaná dosáhla také nejvyššího příjmu z koncertu k závěru roku v Casinu Las Vegas, a to 14,7 milionu dolarů, čímž překonala rekord tří tenorů, Pavarotti, Carreras, Domingo z roku 96 (13,4 mil.dol.). Za **největší blamáž** nejen roku, je-li možno věřit serióznímu časopisu Science, je jistě příčina selhání sondy Mars Climate Orbiter. Odborníci z NASA prý zaměnili anglické míry s jednotkami metrické soustavy. Je to k neuvěření, ale ztráta 87 milionů dolarů zůstává. **Zlatého**

slavíka si čtvrtmilionem hlasů odnesla Lucie Bílá, evropským **autem roku** je Toyota Yaris před Fiat Multipla. Škoda Fabia obsadila čtvrté místo, v Litvě první a v Česku dali novináři na první místo model Opel Zafira. Českým **sportovcem roku** byl zvolen desetibojař Tomáš Dvořák před běžkyní Ludmilou Formanovou. Teprve za nimi hokejisté Jágr a Hašek. České tituly **Osobnost století** získali: v literatuře Hrabal - Vaculík - Kundera, v hudbě operní pěvkyně Urbanová - Pecková - Kožená, film a divadlo vyhrál Zdeněk Svěrák, Bolek Polívka a Fero Fenič, ve výtvarném umění bodovali s minimálním rozdílem sochaři Adriena Šimotová a David Černý a guru Milan Knížák. Za **nejsympatičtějšího muže** vybrali hlasující Lidových novin s velkou převahou baviče Marka Ebena (1230 hlasů) před Václavem Havlem (187) a Jiřím Bartoškou (126). V oboru politiků opět s převahou Václav Klaus (2305) před Václavem Havlem (1067) a Josefem Luxem (214), a konečně **nejpůvabnější ženou** 948 hlasy byla zvolena herečka Libuše Šafránková, dále Lucie Bílá (541) a fotomodelka Tereza Maxová (106). Páté místo loňské vicemiss ČR Aleny Šeredové poráží na hlavu heslo "nomen - omen". Jak jste si asi všimli, nejčastějším pramenem jsou Lidové noviny, a to nejen díky nápadnému vzrůstu nákladu, ale i proto, že dále zůstávají nejintelektuálnějším deníkem, i když to dosud na nejčtenější nestačí.

Co či koho dali Češi světu.

V týdeníku Pátek sestavil kolektiv autorů přehled, co dali Češi světu ve dvacátém století. Vzhledem k tomu, že přibližně patnáctičlenný kolektiv se skládá z vesměs osvědčených publicistů různých oborů, vypadá přehled dosti objektivně, i když si v něm každý najde někoho, koho tam nenašel. Ale to je lidské. Tedy pro krátkost místa jen heslovitě, další informace, pokud někoho zajímají, je možno najít v encyklopediích. Tedy nejprve z **oboru vědy a vynálezů**: Otto Wichterle, vynálezce měkkých kontaktních čoček; Johan Gregor Mendel, zakladatel světové genetiky; Jan Jánský, objevitel krevních skupin; Vilém Laufberger, prostorový elektrokardiograf; Jaroslav Heyrovský, konstruktér polarografu pro lékařství; kolektiv Vlastimila Pecha, pasivní radiolokátor Tamara; Bohuslav Brauer, předobjevitel prvku radia a objevitel tří prvků; August Žáček, vynález magnetronu; Bedřich Hrozný, orientalista světového významu a dekodér chetitského jazyka.

Z oboru umění a literatury: Miloš Forman, oskarový režisér; Alfréd Radok a spol., Laterna Magica; Eva Destinová, operní pěvkyně; Leoš Janáček, skladatel; Bohuslav Martinů, skladatel; Rafael Kubelík, dirigent; Jaroslav Vejvoda, autor světové polky Škoda lásky. Dále Karel a Josef Čapek, divadlo R.U.R. a slovo "robot"; Jaroslav Hašek, Švejk; Jaroslav Seifert, básník; Milan Kundera, spisovatel; Václav Havel, dramatik, disident, prezident; František Kupka, malíř, zakladatel abstrakce. **Sport**: Martina Navrátilová, tenis; Emil Zátopek, atlet; Věra Časlavská, gymnastka. **Servis veřejnosti**: Roy Kroc, budovatel imperia McDonald; světové modelky Eva Herzigová, Tereza Maxová a Pavlína Pořízková.

Já bych jen namátkou přidal zpěvačku Jarmilu Novotnou, průmyslníka Tomáše Baťu a ze sportu Františka Pláničku, legendárního brankáře, Ivana Lenla a lední hokejisty Haška a Jágra.

A koho vy ?

Sto nejvýznačnějších Holanďanů XX. století.

Tuto anketu vypsal a výsledky uveřejnil týdeník AD Magazine. Není sice jasno, kolik respondentů se účastnilo, měli na vybranou z navržených 130 jmen jmenovat deset kandidátů, kteří pak byli bodováni od deseti bodů směrem dolů, v celkovém pořadí obdrželo první místo 1068bodů, poslední sté 18 bodů. Nebyla to tedy horoucí účast, ale zato podivná, a některé do nebe volající výsledky dávají spíše obraz o nevelké úrovni respondentů než o anketě samé. Tak kupř. se v odpovědích objevuje na 95. místě s 21 body jakýsi Anton Mussert (1894 - 1946), kolaborantský vedoucí prohitlerovské politické organizace NSB, po válce popraven za svou činnost. Kdo mohl pro něj hlasovat ?

Méně nápadné, ale přesto mnohdy paradoxní je i umístění na přednějších místech. Tak válečný hrdina, velmi aktivní pilot RAF, podle jehož autobiografie byl natočen hrdý film *Soldaat van Oranje*, E.Hazelhoff - Roelfzema je se 24 body až na 92. místě. Potěšitelná je účast 19 spisovatelů, z nichž nejvýše hodnocená je Annie M.G.Schmidt na celkově třetím místě s 665 body. Před ní na celkově druhém místě je starší politik Willem Drees s 736 body a na nejvyšším místě je

Anne Frank s 1068 body, která je ovšem Němka. Dobré umístění mají zde i členové královské rodiny, princezna Juliana (královna matka) na místě pátém (516 bodů), královna Beatrix se 492 body za ní, princ Willem Alexander s hlediska historie snad trochu předčasně jedenáctý (282 b.), těsně před královnou Wilhelminou (252 b.). Princ Bernhard je šestnáctý (217 b.). V první desítce je ještě na velmi čestném čtvrtém místě první holandská lékařka Aletta Jakobs (1854 - 1929) s 520 body, pro Holanďany nepostradatelný Johan Cruijff osmý (436 b.) a překvapivě devátý politik Joop den Uyl s 413 body.

V první dvacítky jsou i čtyři kabaretiéři, a je příznačné, že lidový komik André van Duin (desátý s 403 b.) je výše hodnocen než intelektuální Wim Sonnefeld (14. s 235 b.) a Wim Kan (20. s 194 b.). Čest uměleckých kabaretiérů zachraňuje na celkově sedmém místě Toon Hermans s 440 body.

Mezi stem jmen této ankety je hodně jmen pro nás většinou neznámých a proto skončím tuto část podivným hodnocením zasloužilých sportovců, kde kupř. Richard Krajicek je hodnocen jako celkově osmnáctý (jednou vyhraný Wimbledon a okolo desátého místa tenisového hodnocení ATP) s 204 body, zatímco skuteční hrdinové sportu jsou daleko za ním. Joop Zoetemelk (vítěz Tour de France, olympijské zlato, mistr světa) se 113 body devětatřicátý, Ard Schenk (3x olympijské zlato) dvaapadesátý s 85 body, Atje Keulen-Deestra (4x misryně světa, 3x Evropy) pětapadesátá s 71 b., Fanny Blankers-Koen (4x olymp. zlato) devětašedesátá s potupnými 37 body a konečně Sjouke Dijkstra (3x misryně světa, 5x Evropy, 1x olymp. zlato) je až třiaosmdesátá s pouhými 30 body. Zcela jinak hodnotí svět. Na slavnostních vyhlásováních sportovců století ve Vídni i Monte Carlu byla 81 letá Fanny Blankers-Koen přesvědčivě na prvním místě. Podle mne zcela zaslouženě. Jak jsem řekl na začátku, tyto výstřelky je nutno přičíst ke sporné úrovni respondentů.

Zasloužilé vynálezy a výrobky XX. století.

Renomovaný americký časopis Fortune sestavil přehled výrobků, které měly největší význam pro lidi a nejvíce ovlivnily jejich denní život. Nabízí se jich mnoho a proto byly rozděleny do několika skupin. Tak kupř. pro **oblékání** měly největší význam nylonky (1939), dále zip (1913), BH (1914), suchý zip (1954) a Pampers (1961). Pro **zdraví** a osobní hygienu největší význam je přisouzen (myslím právem) měnitelným žiletkám (1903), dále leukoplast (1921), penicilin (1928), Tampax (1931), antikoncepční pills (1960) a antidepresiva (Prozac 1988). Pro **domácnost** je na prvním místě vysavač (1907), dále lednička s mrazákem (1918), pro Ameriku klimatizace (1928), lepicí páska (1942), plastické schránky na potraviny (1946) a mikrovlnka (magnetron 1967).

Ve skupině **dopravy** hrálo nejvýznamnější úlohu letadlo Dakota DC3 (1936), pro Ameriku motocykl Harley Davidson (1903) a Ford model T (1908), skateboard (?) (1950), a nověji Boeing 707 (1957). Ve skupině **media a komunikace** je nejdůležitější význam přisouzen brožovaným paperbackům (1935), lidovým rozhlasovým přijímačům (1921), televizorům a nověji internetu (1991). Mezi **pracovními pomůckami** zvítězila obyčejná drátěná svorka na papíry z roku 1900 před fotokopírkou (1959) a faxem (1966). Dále mikroprocesor (1971), přílepný blok (1980) a počítač (Apple Macintosh 1984). A konečně **k zábavě** nejvíce přispěla stavebnice Lego (1958), dolarový fotoaparát Kodak Brownie (1900), fotofilm Kodachrome (1935), foto Polaroid (1948), videokamera (1976) a CD (1982).

I když někde převládá americké hledisko, je přehled svým způsobem zajímavý a časté vítězství drobných předmětů je jistě oprávněné.

Bylo by možno listovat dále, materiálu je habaděj, ještě v lednu 2000 se objevují nová nej... čerstvě spočítaná nebo nově vyhlášená, rekord nejvyšší stavby světa je na spadnutí, kdesi daleko, v místech kde nedávno nebylo zhora nic ohlašují stavbu téměř půl kilometru vysokého hotelu, našinec si ani nedovede představit pro koho, kdo v něm bude bydlet a proč právě tam.

Někam se ženem, a ani dost dobře nevíme kam a za čím, a ještě hůř, ani moc nevíme zda je to správné. A při tom všichni víme, že nic do nekonečna hnáti nelze. Tedy dobře nám tak.

Chcete si zase jednou popovídat se známými, které jste už dlouho neviděli ?
Tu možnost budete mít na odpolední Nizozemských listů 17.června 2000 !

DOBŘE VZTAHY S NĚMECKEM MUSEJÍ VYCHÁZET Z POVÁLEČNÝCH REALIT

BOŘIVOJ DVOŘÁČEK

Nizozemské listy v č. 4/1998 (str. 16 - 18) uvedly "Názor pamětníka" k požadavkům sudetoněmeckého landsmanschaftu. Článek vyjadřoval podporu těm českým politikům, kteří zásadně odmítají sudetoněmecké požadavky a označují je za extrémně pravicové.

Sjezdy sudetoněmeckého landsmanschaftu v r. 1999 své nároky vůči České republice nezměnily. Avšak tentokrát se jim dostalo podpory jen se strany CSU a bavorského ministerského předsedy Stroibela. Představitelé spolkové německé vlády (sociálně demokratické se zelenými) se sjezdů neúčastnili. Nicméně sociálně demokratický delegát pro funkci komisaře s pověřením přijímání nových členů Evropského hospodářského společenství, pan Verheugen, uvedl ve své nástupní řeči: "Vstup České republiky do EU by byl usnadněn, kdyby tato příznivě vyřešila spor se sudetskými Němci" - (rozuměj: uznání jejich požadavků?).

Proto myslím, že závěry uveřejněného "Názoru" zůstávají nadále aktuální. Neměly by zapadnout v zapomenutí, naopak si zaslouží další doplnění:

1. Německá strana využívá odsouzení nedávné etnické čistky v Kosovu k přirovnávání odsunu německých občanů z Československa. To je nehorázná myšlenka. Na plánu odsunu Němců z Československa se usnesla Kontrolní rada pro Německo na svém zasedání 20. listopadu 1945 a nótami velvyslanců USA, Velké Británie a Sovětského svazu bylo toto usnesení sděleno Československu spolu se schváleným plánem odsunu. Průběh odsunu byl kontrolován spojeneckými důstojníky v Československu a podstatné nedostatky nebyly zjištěny. Americký generál Clay a ruský generál Lukjačenko vyjádřili v září 1946 uznání československé vládě za průběh transferu.

Skutečnou etnickou čistku provedli němečtí obyvatelé pohraničních oblastí v r. 1938, když vyhnali, často nehumánním způsobem, veškeré československé občany české národnosti, donutili ty, kdo chtěli zůstat (ku př. ve smíšených manželstvích), aby přijali německou státní příslušnost a likvidovali obyvatele židovského náboženského vyznání i hlásili-li se k německé národnosti.

2. Spolky odsunutých Němců se nesoustředily na Polsko, považované za mnohem silnější, než jeho český soused. Polští politici navíc hned od začátku nebyli ochotni diskutovat o tom, co považovali za polské státní zájmy. Přitom z Polska bylo vysídleno podle úředních statistik 7,498 000 Němců, z Československa 2,921 000 Němců (nikoliv 3,500 000 jak se obvykle tvrdí. Zbytek někdejší německé komunity se buď nevrátil ze zajateckých táborů, nebo padl v bojích. Navíc mezi Němce se započítávali i ti němečtí Židé, kteří zahynuli v koncentračních táborech).

Kritikům je třeba připomenout, že první odsun svých krajanů provedlo v r. 1939 samo Německo, když na základě dohody Hitlera se Stalinem bylo do Říše přestěhováno 168.000 Němců z pobaltských zemí. Odsun Němců z Jižního Tyrolska na základě dohody s Mussolinim se neuskutečnil jen kvůli nastalé válce.

3. Německá strana ráda zapomíná na rozhodnutí postupimské dohody o odsunu Němců z Československa a tvrdí, že šlo o jednostranné rozhodnutí české strany na podkladě Benešových dekretů. Podánilo se jí dokonce prosadit v Evropském parlamentu pomocí Evropské lidové strany resoluci, která vyzývá českou vládu, "aby zrušila přežívající zákony a dekrety, spjaté se jménem Edvarda Beneše a týkající se vyhoštění etnických skupin z bývalého Československa".

Odmítnout dekrety je jako uzнат protektorátní řád. Dekrety prezidenta republiky Beneše jsou základem čs. a českého poválečného řádu. Vyjadřují diskontinuitu s nacistickým a od něho odvozeným protektorátním právním řádem, prosazovaným v době okupace na našem území. Vyjadřují právo národa na odpor proti agresorovi. Upravovaly za války způsob obrany proti Německu a jeho spojencům, po válce postavily základy obnovy demokratického státu. Dekrety se nezabývají vůbec samotným odsunem Němců z Československa, upravují pouze na základě odsunu státní občanství těchto Němců a s nimi (a se zrádci a kolaboranty) spjaté majetkové konfiskace. Což je třeba vnímat především v kontextu války a, -pokud jde o majetek - v kontextu nároků Československa a jejich občanů na válečné reparace. Právě dnes je podstatné zdůraznit, že všechny dekrety bez ohledu na jejich obsah, jsou výrazem a jediným " dokladem " nepřerušené existence československé státnosti a trvalým základem existence jejího dnešního dědice, České republiky.

Konečně, o odsunu Němců z území Československé republiky rozhodla britská strana již v r. 1942, jak lze prokázat v britských archívech. Již tehdy toto rozhodnutí zařadila do budoucích mírových podmínek. Zřejmě po zklamání, že oběť Československa v r. 1938 nezabránila německé expansi. Proto rušení kterýchkoli částí Benešových dekretů nemůže mít vliv na rozhodnutí o odsunu.

4. Edvard Beneš 7. června 1942 prohlásil: Princip teritoriálního a kolektivního práva na sebeurčení pro národní menšiny nebo zlomky národů, které své národní státy už mají, je politický dynamit, který prostě znemožní všem státům a národům ve střední Evropě život a existenci míru vůbec.

V. Bělohradský, profesor university v Bologni (Itálie), v " Poučení z Mnichova 1938", uveřejněném v literární příloze PRÁVA 1.10.1998, vidí nesnášenlivý postoj některých i významných německých představitelů v chápání příslušnosti k německému národu a státu. Je založeno na pojetí státu jako pokrevního bratrství Němců. Prof. Bělohradský vidí v propojení krve a státu kořen zla v moderních německých dějinách, jehož je Hitlerův rasismus jen zrůdným výhonkem. Němci mohou dovršiti dlouhý proces vyrovnávání se se svými moderními dějinami jen reformou zákona o ob-

čanství. Jen tak mohou hrát roli garanta demokracie ve středoevropských státech, na jejichž území žily kdysi velké německé menšiny. Žily v nich ovšem ne jako menšiny, ale jako enklávy "jiné krve", jako předvoj jiného, kmenového státu, který nepovažuje stát, na jehož území žily po staletí, za legitimní zdroj politické obligace. Loajálnost byla pro ně pokrevní, ne občanská kategorie. Proto dosud doznívající vzdechy sudetonemeckých landmanschafťů o právu na vlast v České republice není víc, než nářek nad ztraceným okupovaným územím. Právo na vlast není a nikdy nesmí být základním stavebním kamenem Evropy. To je poučení, které bychom si my, odvěcí sousedé Německa, a Němci sami, měli společně připomínat při každém výročí Mnichova. V kontextu současné Evropy, právo na vlast musí znamenat právo migrantů být občany státu, v němž žijí a pracují. Z kritiky pokrevního pojetí občanství v Německu by měli sousedé Německa udělat velké téma, právě dnes, kdy se Německo chystá hrát ve světě novou roli "stálého člena Rady bezpečnosti OSN a tím i globálního garanta" rovnosti a spravedlnosti pro všechny". To ovšem předpokládá přijmout politické a právní důsledky globalizace i uvnitř vlastních hranic, pro co zatím nesvědčí ani podporování požadavku sudetonemeckých landsmanschaftů, ani nedávné pokřivené jednání o dvojím občanství, kde přínáležitost krvi zvíťezila nad moderním řešením.

5. Dodatečné nároky na úhradu zkonfiskovaných majetků občanů německé národnosti v České republice musí být přirovnány ku škodám, které okupace pohraničí způsobila občanům české národnosti i židovského vyznání, jakož i československému průmyslu. Postihla-li konfiskace nevinné, je třeba pochybovati. Stačí si prohlédnout filmové reportáže ze vstupu německých vojsk do zabraného pohraničí a srovnati je se záběry plačících a hrozících Pražanů 15. března 1939.

Československá strana při odškodnění odsunu diferencovala: ti, kdo prokázali, že jsou rakouskými občany a odešli do Rakouska, byli odškodněni (několika miliardami Kčs). Z německé strany je dodnes otázkou, jak se vyrovná s náhradou nasazeným totálně. V České republice to byl celý 24. tý ročník!

Dnešní mladá generace nechce trpět za hříchy svých rodičů a prarodičů. Zatím, co ti naši s nadšením budovali budoucí svobodnou vlast a byli pro to ochotni i zle trpět, ti němečtí dvakrát krátce za sebou roznášeli smrt a ničení po celé Evropě, aniž tak museli činit pro vlastní obranu. Obě Německem vyvolané útočné války končily zlou prohrou v listopadech a proto v tomto měsíci se rojí vzpomínky na ony kruté doby a hrdinské činy bojovníků. Pravidelně v nich vystupují účastníci bojů i z německé strany: a všichni němečtí mluví o vojácké cti a svých hrdinských činech - žádný se nestydí. Což by se vlastně měli. Je tím vina ona krev, která se vaří i v sudetonemeckých landsmanschaftech a brání přiznat svou vinu?

Na odpoledne Nizozemských listů zveme nejen předplatitele, ale i čtenáře a jim podobné a jejich přátele. Neměli byste tam tedy chybět. 17.června 2000, sobota.

TAKOVÉ MALÉ ZAMYŠLENÍ LÍBA VAN DIJK

V prosinci loňského roku jsem četla článek s názvem: "Ne obchodník s ženami, ale peníze táhnou prostitutky do Nizozemí".

V Nizozemí bylo provedeno šetření s názvem: "Země zaslíbená". Autoři výsledků šetření drs. Judith Vocks a dr. Jan Nijboer z Kriminologického ústavu v Groningenu došli k názoru, že už neplatí pravidlo, že jsou prostitutky pasivními oběťmi. Mnoho žen, které v Nizozemí pracují pro sex-průmysl sem také z tohoto důvodu přišlo. Tyto ženy si už ve své rodné zemi vydělávaly peníze tímto způsobem. Ony ví, že se takto budou žít i v Nizozemí. Jen si ale myslí, že se tu budou mít dobře, že budou mít krásný život. Ale rychle procitnou, protože je jim více naslibováno než se jim ve skutečnosti dostane.

Paní Judith Vocks v závěru článku navrhuje, aby byly mladé ženy předem informovány o tom, co je v Nizozemí čeká.

Napadla mne myšlenka, že bychom v rámci Spolku tuto myšlenku mohli rozpracovat a společně s nizozemskými odborníky vymyslet informační program.

Nenapadlo mne to jen proto, že jsem výše uvedený článek četla. Napadlo mne to z toho důvodu, že jsem se již několikrát setkala s mladými českými ženami, které odešly z vlasti, aby se buď "dobře" provdaly anebo aby si rychle vydělaly.

Jednu takovou životní historku Vám povím.

Již před několika lety se pokoušela zůstat v Holandsku. Pracovala po hospodách, seznamovala se pokaždé s jiným mužem, ale nikdo nebyl natolik "sociální", aby se s ní oženil. Jezdila po Evropě, pracovala v Řecku, v Rakousku, Německu a Belgii. Všude jen krátce, protože se s ní nikdo nechtěl oženit. Vrátit se domů?! "To je ale bláznivá myšlenka".

Nakonec se jí to podařilo. Seznámila se s Němcem a ten si ji vzal. On však neměl být ani práci. Živila ho maminka a v její společné domácnosti nebylo pro novomanželku místo. Musela bydlet někde jinde, což je velice nepraktické pro naturalizaci. Nešlo to, odjela do Holandska, kde jí byl dohazen muž, který byl "ohromně sociálně citlivý". Slíbil jí, že spolu určitě tři roky vydrží, že jí každý rok žádost o povolení k pobytu podepíše, že u něj může bydlet a všechno bude nádhera. Po určité době došlo k rozčarování. Milý hoch je rozvedený a má pět dětí o které se musí finančně starat, ale nepracuje a do práce jít nehodlá. Jeho výdělek je tedy nižší než je cizineckou policií vyžadováno a tak je žádost o povolení k pobytu ohrožena. Nehledě na to, že jeho cítění dostalo jinou dimenzi a tak dívka může jít. Ona pracuje v barech, kde si (ne prostitutci) vydělává dost peněz. Musí si je schovávat u cizích lidí, neboť se několikrát stalo, že milý hoch jí peníze sebral a odevzdal bývalé manželce pro pět hladových krků. Situace se zhoršuje, on už s tou Českou nechce být. Vyhazuje ji, ona ale u něj musí zůstat, protože se bojí, že on ji udá, dále by musela znovu žádat o nové povolení k pobytu, zase by musela začínat od nuly a je otázka, zda by ji tady nechali. Vrátit se domů?! "Jaká to bláznivá myšlenka".

Když tyto příhody poslouchám, tak si uvědomuji, že láska dělá hodně. Když se někdo zamiluje a odejde s partnerem do jeho rodné země, tak je celý základ jiný. Samozřejmě se může i manželství z lásky rozbít, ale je stavěno na jiných kamenech. Než když se odchází pouze s myšlenkou dostat se za každou cenu ven, myslet si, že je na západě tráva zelenější, že je tam všechno lepší a jednodušší, místo toho pokoušet se vybudovat si doma něco hezkého. Mám dojem, že ženy, které jdou jen za tímto cílem, budou celý život hnané, nikdy nenajdou klid, vždycky budou hledat a štvát se a na stáří nebudou mít ani rodinu a budou samy. A já se jen zamýšlím nad tím, jestli to za to stojí!

POHLAVNÍ POKRÝVKA

S E R V Á C

Nedávno byl v holandském tisku publikován "geniální" návrh policejních funkcionářů: Nedostatek zájemců o policejní práci je totiž už tak kritický, že je nutno získat nové policisty (-stky) z řad alochtonů. Aby se tito necítili zkráceni ve své kultuře oblékání, je třeba jim dovolit nosit i ve službě takovou pokrývku hlavy, jaká je obvyklá v zemi jejich původu. Tento návrh byl příčinou, že jsem se zamyslel nad úlohou pokrývky hlavy u lidí různých národností.

Pohlavní pokrývka, tak nazýval jeden můj známý, jinak cudný evangelík, klobouk nebo čepici. Když se tak nad tou *pokrývkou* zamyslím, bije mi do očí jedna věc: Srovnávám fotografie masových demonstrací z let kolem první světové války a z období mezi válkami - a co vidím: tenkrát bylo celé velké náměstí zaplaveno davy lidí (mužů) a tísnila se tam jedna placatá čepice vedle druhé. Sem tam nějaký ten "bolivar" (široký klobouk jihoamerického revolucionáře), ba dokonce i moderní "slamák-rendlík", ale žádná nepokrytá hlava. Dnes ukazuje fotografický záběr obdobné demonstrace skoro samé obnažené hlavy. Závěr je jasný, *pohlavní pokrývka* vyšla z módy.

Už před více lety mne začlo znepokojoval, že holandští policisté odložili čepice (policistky kloboučky), nejen v létě, ale i v zimě při mrazu. Jedu si tak úzkou ulicí - a najednou zácpa čili filé. Nad střechou auta přede mnou vidím rozčuchanou hlavu jakéhosi mladíka, kus pod ní koženou bundu, dál nebylo vidět. Už chci troubit a ejhle! On je to policista, konající svou povinnost. No, když už chce být pokrokový, tak ať si ji třeba nasadí štítkem dozadu, ale ať ji má na hlavě, abych já občan věděl, s kým mám co činit.

Jak už jsem se tak v průběhu času vžil do holandských právnických představ o tom, co je "rechtmatig" a "onregtmatig", tak si dovedu představit, že třeba zadržení kriminálního policistou, který nemá nasazenou čepici, mohlo by být považováno za "onregtmatig", tedy za neplatné. Kdybych byl šikovným advokátem, tak bych možná pro svého klienta z toho vytloukl osvobození.

Ač nerad, musím zde z nedostatku místa pominout plno myšlenek, které se mi vtírají na téma *pohlavní pokrývka*. Co třeba staří Římané? Jenom olivový věneček? Naopak staří Egypťané a Židé - velké mitry. Stejně tak po nich křesťanští pohlaváři: mitra, tiara. Netroufám si říct něco o tom, jak to bylo ve středověku. Na tehdejších obrazech je málokdy hlava nepokryta. Stejně tak v renezanční. Světci a světice mají ovšem svatozář.

Ale jak tak pokračovala historie dál a dál, a hlavně jak vojenská síla nabývala vrchu, stoupala i důležitost "pohlavní pokrývky". Zachovalo se nám pár průpovědek a popěveků, jako kupř.: *Zle matičko, zle /Brandeburci zde /mají velké čepice /kradou husy, slepice /zle matičko, zle*. Anebo: *Generál Laudon jede skrz vesnici /generál Laudon jede skrz ves /jede skrz vesnici, má velkou čepici ...atd*. Napoleonské války si nedovedeme představit bez velkých granátnických čepic.

Napsal jsem několika známým v cizině, jak to vypadá u nich s těmi pokrývkami hlav, hlavně u policie. Zatím nemám jednoznačné odpovědi. Britští "bobíci" neodloží hned tak rychle své buřinkové helmy, ani Italové nezhodí své čepice s emblémem vybuchující pumy. Toliko Němci se už začínají orientovat na "polder model". Ačkoli nedávno jsem se opět zadíval v televizi na film *Das Boot* a zaujalo mne, s jakou důsledností si tam i v polozatopené ponorce důstojníci nasazovali své čepice. To se ale odehrávalo za války.

Potěšilo by mne, kdyby si naši policisté zase nasadili čepice, alespoň při úředních výkonech, jako je např. udílení pokut; jen proboha ne turbany nebo fezy, jak se to už pro budoucnost rýsuje! A pro mne za mne i tím štítkem dozadu či na stranu - vždyť Erasmus nenapsal svou *Chválu bláznovství* jen tak pronic zanic!

ZAŠKRTLÍ JSTE SI V KALENDÁŘI VOLNOU SOBOTU 17.ČERVNA ??

Proč ? Pro den Nizozemských listů !

OPRAVA

V minulém čísle na rubu titulní strany vypadlo omylem mezi externími redaktory jméno Dagmar Kannegieter. Jí i čtenářům se omlouváme. Redakce

PRACOVNÍ DOBA

K poznámce v této rubrice minulého čísla jen malý dodatek. Také pracovní doba se v českých zemích podstatně liší od západu. Téměř polovina českých občanů začíná před sedmou hodinou ranní a 15% dokonce před šestou a asi 20% v šest. Dělníci trvají stále na pracovní době od šesti do dvou, aby se od tří hodin mohli věnovat svým zálibám. Je snad zajímavé, že tuto pracovní dobu zavedl v Čechách císař František Josef I. a z bývalé monarchie na ní lpí pouze Češi. L.M.

ZA 10 LET TÉMĚŘ JEDEN MILION

Nikoliv guldenů, ale holandských občanů přibýlo za posledních deset let, konkrétně 1.1.1990 jich bylo 14,893.000 a k 1.1.2000 již 15,862.000. Zvýšení o další milion se očekává až za 15 let. Zajímavá je tabulka Centraal Bureau v.d. Statistiek (CBS), čísla jsou udána v tisících:

	Stav 1.1.1990	Stav 1.1.2000	Přírůstek
Holand'anů	12,858.	13,094.	236.
Západních imigr.	1,204.	1,365.	161.
Ostatních imigrantů	831.	1,403.	572.
CELKEM	14,893	15,862	969.

NOVÝ SLOVNÍK NAUČNÝ

Nový Ottův slovník sice nebude, ale konečně začíná být rušno na zanedbávaném poli encyklopedií. Beznadějně rozebraný příruční *Encyklopedický slovník* (Klub čtenářů Odeon) z roku 1993 zřejmě dosloužil a budiž mu vzdán dík, svého úkolu se zhostil skvěle. Nyní nastupuje nakladatelství Diderot, věnující se encyklopedické činnosti, a proto se podívejme, co nám toto nakladatelství přináší a do budoucna slibuje. Venku už je čtyřsvazková encyklopedie, obsahující 55 tisíc hesel, což splňuje běžný požadavek příručního zdroje informací. Ještě na sklonku 1999 se objevil z téhož nakladatelství osmisvazkový *Velký slovník naučný* se 100 tisíci hesly. Podle slov vydavatele navazuje toto osmisvazkové vydání přímo na vydání čtyřsvazkové, hesla mají obdobnou stavbu, původní hesla jsou aktualizována a jejich počet rozšířeno, aby celek mohl plně uspokojit požadavek rodiny a studentů středních škol.

Nakladatelství Diderot však slibuje dál, a to *Velkou všeobecnou encyklopedií* o dvaceti svazcích, jejíž první tři svazky by se měly objevit na knižním trhu již během letošního roku, další pak ve čtyměsíčních intervalech, tedy do roku 2005. Ve dvaceti svazcích má být 150 tisíc hesel a 20 tisíc obrázků.

Na přípravě tohoto díla se podílí přibližně tisíc spolupracovníků, s nimiž udržuje kontakt stálý tým nakladatelství. Touto Velkou encyklopedií chce Diderot nahradit proslulý a ve významu dosud nepřekonaný Ottův Slovník naučný, a díky aktualizaci a registraci nových objevů a změn se stát pro jedenadvacáté století tím, čím byl Ottův průkopnický slovník pro století dvacáté, které letošním rokem 2000 končí. Je pochopitelné, že dílo tak velkého rozsahu nelze každoročně aktualizovat novým vydáním nebo případnými Dodatky, bude proto nakladatelství Diderot vydávat každoročně CD-Rom, které budou krom encyklopedických informací přinášet i rady a pokyny pro uživatele. Doufejme, že tento záslužný plán neutrpí dnes obvyklým omezováním subvencí, které ohrožuje, nebo už ohrozilo, řadu jiných projektů. L.M.

SVĚTOVÁ PREMIÉRA ČESKÉHO FILMU *ENE BENE* V ROTTERDAMU

První otázka vždy bývá, co znamená ten podivný název filmu a kdo je ta "česká" režisérka s anglicky znějícím jménem. Tedy k názvu: *Ene bene* není nic jiného, než jakási forma jednoho z četných dětských rozpočítavadel, podobně jako "enyky benyky" mého dětství, a v doslovném překladu do angličtiny "eeny meeny moo". A jméno tvůrkyně a režisérky Alice Nellis není také náhodné, pouze česká Alice přijala jméno svého amerického manžela. Její cesta k hranému filmu byla dosti kostrbatá, po gymnasiu konservatoř (flétna), pak anglo-americká literatura, pak po revoluci nové obzory, nová parta mladých schopných lidí se stejnými zájmy, mezi to vdavky, dokumentární film, a konečně v pouhých třiceti letech debutující scénáristka a režisérka celovečerního hraného filmu. Film byl uveden slavnostní předpremiérou na pražském Febiofestu 20. ledna a světovou premiéru měl 1. února na filmovém festivalu v Rotterdamu.

Nejprve jsem si myslel, že film by se mohl klidně jmenovat třeba *Hopsasa*, nebo prostě *Hopla*, nebo jakkoli jinak, a proto i *Ene bene* je stejně vhodné; ale to byl můj první omyl. To dětské rozpočítavadlo má zde hlubší význam (alespoň se tak domnívám), film je totiž nepřebornou řadou lidských a situačních mikroproblémů, které ve své návaznosti lze řešit tak, onak i naopak, a v nerozhodnosti pomůže buď si hodit mincí anebo dětské rozpočítavadlo. Takže film se ani jinak jmenovat nemohl.

Námětem filmu, pokud lze o námětu mluvit, jsou volby na neutrálním malém městě, jako třeba Příbyslav (nebo jiném), nutné předvolební přípravy, volební komise, sympatie (a naopak) ke kandidátům, suché předpisy a jejich dodržování (a naopak), osobní a rodinné komplikace, nemoc, kontrasty mládí a stáří, města a venkova, prostě všeho, co se v lidské společnosti může přihodit (a se přihází) a situaci komplikovat. Situace postavené na hlavu, které opravdu může rozhodnout pouze říkadlo. To vše je úkol, na jehož filmovém zpracování ztroskotat už mnohý zkušený a ostřílený režisér a s nímž si asi těžko poradí mladá a křehká postava debutantky, s níž jsem mohl krátce před představením mluvit. A to byl můj druhý omyl; poradila si, a jak!

Jak jsem již naznačil, film nemá děj ani úspěšnou literární předlohu, která by jako kostra držela film pohromadě a vedla diváka po známé stezce. Přesto je to film ucelený, který drží diváka v zaujetí nepředvídaných řešení a nedovolí mu ani na chvíli se od děje na plátně odtrhnout. Divák totiž filmu *rozumí*, aniž by musel čekat na dodatečné a mnohdy těžko pochopitelné vysvětlení, co vlastně chtěl básník říci. Měl jsem místy strach, kdy režie upadne do nabízejících se klišé, která by pomohla události řešit. Bohudíky můj strach byl zbytečný, místo obávaného klišé přišla perfektně a do detailu a s vkusem zahraná scénka, většinou se správnou mírou vtípného a nesesměšňujícího humoru.

Abych nepřechválil, je nutno režisérce přiznat několik "polehčujících" okolností: podařilo se jí dát dohromady perfektní herecké obsazení, v čele s "veterány" Ivou Janžurovou a Leošem Suchařípou a "mladými" Vladimírem Javorským a Theodorou Remundovou (ve filmu i v občanském životě dcerou I. Janžurové), jimž i ostatním se až neuvěřitelně dařilo malým gestem vyjádřit velký děj. Další výhodnou okolností bylo to, že autorka filmu režírovala svůj vlastní scénář, takže věděla přesně a hlavně navíc to, co se jinak za pouze napsanými slovy skrývá.

Úvodní koktejl-party, na níž se podílelo uspořádáním i účastí velvyslanectví ČR a České centrum, byla přítomna autorka filmu Alice Nellis, ředitel rotterdamského festivalu, který také proslovem představení zahájil, a velký počet diváků. Film bude zakrátko uveden do českých kin, kde ho čeká jistě příznivé přijetí. Jak bude film přijat mezinárodně (a tedy i komerčně) je těžko předpovídat; je to film ryze český a v cizině bude muset své diváky hledat, což nebude tak snadné, ale určitě je najde v tzv. kinech náročného diváka, či filmových klubech. O debutantku, bude-li pokračovat v nastoupené cestě, strach mít nemusíme a můžeme se tedy těšit na další shledání.

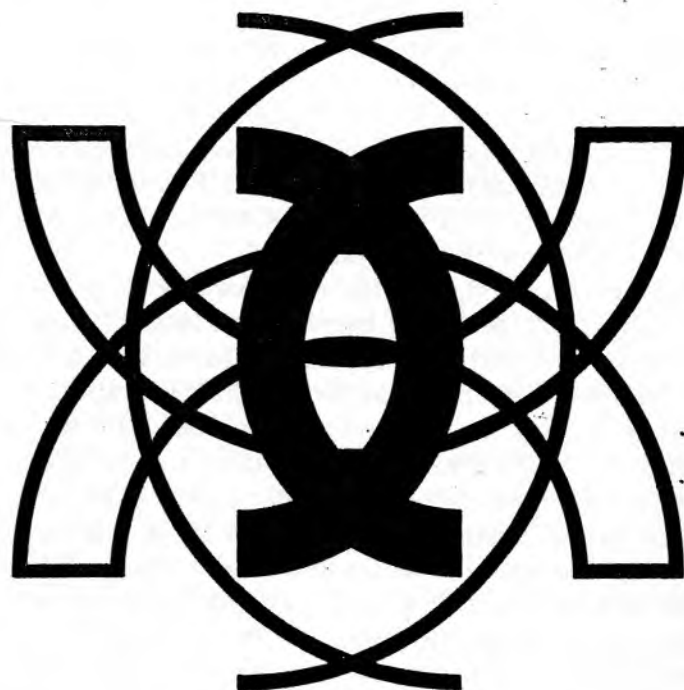
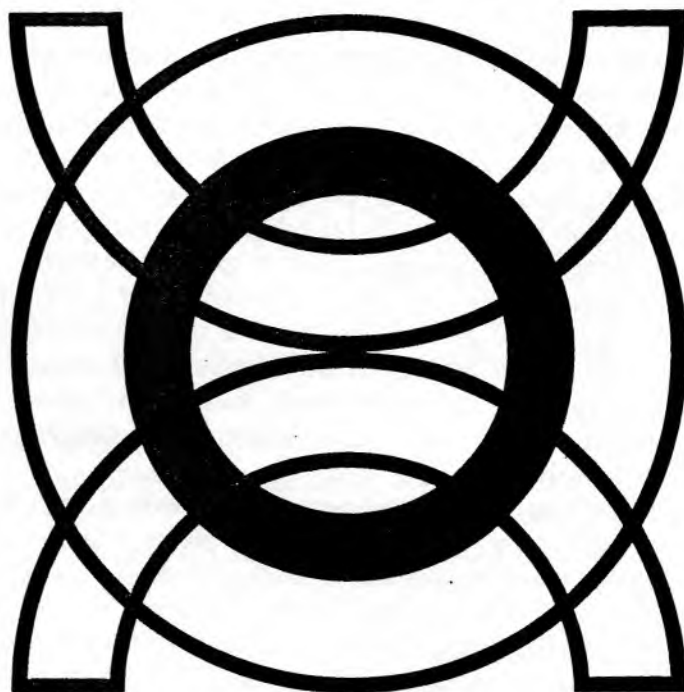
L. Malinský

Chcete si zase jednou popovídat se známými, které jste už dlouho neviděli?
Tu možnost budete mít na odpoledni Nizozemských listů 17. června 2000!

JAN KUBÍČEK LAUREÁTEM BOUDNÍKOVY CENY

Cenu uděluje každoročně Hlavní město Praha "za vynikající výkon či významný přínos moderní české grafice". Málokdy cena najde vhodnějšího laureáta než letos. Jan Kubíček (1927) je jedním z nejvýznamnějších a nejúspěšnějších zástupců české experimentální grafiky, jehož jméno a tvorba jsou stejně známy ve světě jako doma. Byla to průkopnická doba, která dala nejen české grafice, ale celému úseku výtvarného umění pevný směr, který vedle Kubíčka dovedli k dokonalosti osobnosti jako Zdeněk Sýkora, Hugo Demartini, Vladimír Boštík, Eduard Ovčáček, Jaroslav Šerých, Adriena Šimotová, Karel Malich a několik dalších. Za zmínku stojí i Kubíčková práce v oboru fotografie, která úzce souvisí s jeho zálibou v tak zvaném "lettrismu", kde složkou grafického díla jsou ukázněná písmena abecedy, nebo i úločky slov. Odtud je ovšem jen skok ke kolážím, které lze najít v počátcích jeho tvorby. Málokdo ale ví, že byl i oblíbeným ilustrátorem dětských knih.

Na připojené reprodukci jedné z jeho novoročenek je možno sledovat geometrické prvky, jichž přemísťování vytváří grafické listy, podléhající přesným zákonům černobílých ploch. Podobné experimenty v barvách jsou bohužel mimo dosah našich reprodukčních možností. **L.M.**

19/90

Jan Kubíček 1997

P.F. 1997

Jan Kubíček: Forma-akce-přeskupení, síťotisk, 1997

CIGARETOVÉ TOVÁRNY SE PŘIZNALY

že přidávají do svých výrobků celkem 600 různých látek ke zvýšení chuti a aroma tabáku, mezi nimi kupř. kyselinu citronovou a kakao. Takže víme co kouříme. Dobrou chuť!

MARTINA HINGIS ČI MARTINA HINGISOVÁ ?

Nevím, zda vás někdy napadlo zamyslet se nad tím, proč čeština vnucuje ženám cizích jmen, národností a odlišných kulturních tradic koncovku *-ová*. V českých médiích se tak běžně setkáváme se jmény jako *Hillary Clintonová, Martina Hingisová, Julia Robertsová*, atd.

Pokud parlament České republiky schválí vládní návrh zákona o matrikách, jméně a příjmení, nebudou muset ženy nečeského původu ke svému příjmení přidávat koncovku *-ová*. Nový zákon by tak měl ženám umožnit, aby si mohly vybrat formu svého příjmení. Bud' v přechýlené podobě, jak to kodyfikují Pravidla českého pravopisu, či v podobě nepřechýlené. Tento zákon se však nebude vztahovat na ženy českého původu provdané za cizince. **H.SCH.**

PŘECHÝLENÝ ZÁKON

Navazuji na předchozí poznámku, tak trochu s radostí a trochu se zadostiučiněním, neb jsem na toto téma mnoho psal, nejen v NizoListech. Konečně tedy někoho napadlo, že je krajně neslušné (velmi jemně řečeno) měnit ženám cizí státní příslušnosti jejich zákonem uznaná jména, která jsou registrována ve všech jejich dokladech a jsou tedy i identifikační pro veškerý, zejména úřední styk. O základní neuctě k ženě a jímú jménu nemluvě.

Jsem zvědav, zda i naše media, a především novináři, hlasatelé a jim podobní, budou tuto "povolenou slušnost" respektovat a zda konečně zmizí zmrzačení jako *Jeanne d'Arcová, Coco Chanelová, Su Liová*, nebo směšně, ale logicky důsledně i *Orlí Oková* nebo *Stříbrná Větrová* u indiánských manželek či dcer.

Ale první krok je tu, na úřední zákaz prznění vlastních jmen si ještě počkáme. **L.M.**

MINIMALIZACE NA VŠECH FRONTÁCH

Podle výzkumníků z Berlína hlavní úlohu v tomto století bude hrát minimalizace vševh možných zdrojů energie a jejich praktické využití. Tak chip umístěný v obuvi bude dostatečným zdrojem energie, aby z člověka učinil chodící komunikační centrum. Tak ku příkladu náramkové hodinky budou mít úlohu jakési přijímací stanice, která bude přijímat faxová sdělení, čitelná pomocí zvětšovacích brýlí.

Přenosné počítače budou nahrazeny destičkou minimálních rozměrů, která reaguje na hlas majitele. Mnohafunkční součástky nahradí většinu přístrojů a kabelů pod kapotou automobilu. Hlavní úlohu ve všeobecné minimalizaci bude hrát zvýšení počtu množných kontaktů v jednom chipu, který se zvýší z dosavadních 250 na pět tisíc.

Údaje slibné, téměř nepředstavitelné a mnoho nadějí vzbuzující. Otázkou ovšem zůstává, zda i lidstvo se bude modernizovat směrem pozitivním a jaký podíl ve využití technického pokroku bude hrát jeho zneužití. Podle dosavadních zkušeností se obávám, že i to zaznamená velký pokrok. **L.M.**

POŠETILÝ STAŘÍK

jménem Norman Vaughan se chystá na sněžném traktoru přejet Aljašku v délce 1,287 km, po stopách psích saní, které tuto cestu ujeli roku 1925 s nákladem nutných léků. Je mu 94 let.

Šťastnou cestu, až se dožijeme jeho věku, pojedeme přes Aljašku taky. Ještě máme čas. **L.M.**

NEZAPOMEŇTE SI PONECHAT VOLNÉ SOBOTNÍ ODPOLEDNE 17.ČERVNA
pro den Nizozemských listů!

**** název "**novinářská kachna**" není kupodivu vynálezem současných medií, jak by se člověk snadno mohl domnívat, ale vznikl už v 17.století v Německu, kdy nepodložené zprávy byly s poctivým úmyslem označovány zkratkou NT, nebo -nt-, což znamenalo "*non testatum*", tedy "*neověřeno*". Výslovnost této zkratky "eNTé" je shodné jako "ENTE", což znamená německy *kachna*. Název i objekt se dochovaly podnes.

**** počet dopravních obětí na životech zaviněných motorovými vozidly je třikrát větší u vozů s náhonem na všechna čtyři kola. Proč asi ?

**** počet členů a dobrovolníků **Mezinárodního červeného kříže** klesl v současnosti na 105 milionů proti 220 milionům roku 1990. Což je více než o polovičku a trochu i na pováženou.

**** podle čistě americké statistiky by občan, používající denně služby letecké meziměstské dopravy, by tak musel činit **19 tisíc let**, aby se s jistotou dožil pro něj osudné havarie letadla.

**** **hotel Grand v Pardubicích** z roku 1930 podle projektu Jiřího Gočára, kdysi jeden z největších hotelů v Evropě, jako hotel předimenzovaný a tudíž záhy zkrachovaný a zchátralý, se po náročné rekonstrukční obnově podle projektu Petra Drexlera, dočkal konečného využití. Vzniklo zde živé společenské centrum, podporované obchodními, gastronomickými a jinými středisky. Nová kreace, na níž se téměř rovnoměrně podílí dvojice Gočár/Drexler, bude zajisté vážným kandidátem Grand Prix 2000.

**** v prvních prosincových dnech zemřel sebevraždou nadějný divadelní **režisér Petr Lébl**, od roku 1993 umělecký šéf Divadla Na zábradlí. Bylo mu 34 let.

**** přibližně ve stejnou dobu zemřel ve věku 76 let na srdeční selhání americký **spisovatel Joseph Heller**, autor slavné knihy *Hlava 22*, jedné z mála knih, u nichž jsem se (ve výborném překladu Miroslava Jindry) smál nahlas. Více a častěji než u filmového zpracování.

**** těsně před Štědrým dnem (23.12.) zemřel populární **autor literatury faktu Miroslav Ivanov** (* 10.4.29). Přes zjevnou oddanost totalitnímu režimu a přes jmenování zasloužilým umělcem (1987/88 ?) nelze jeho tvorbě upřít alespoň náznak snahy po objektivitě. V posledních letech, zbaven cenzury, se snažil zpracovat témata jako *Justiční vražda aneb Smrt Milady Horákové* a *Sága o životě a smrti Jana a Tomáše Bati*.

**** na sklonku roku (28.12.99) zemřel po dlouhé nemoci ve věku 74 let **Vladimír Dvořák**, populární postava dobrých televizních pořadů, textař a divadelník. V dobré paměti jsou zejména jeho estrádní dialogy s Jiřinou Bohdalovou.

**** v Holandsku každého roku na Silvestra **vyletí do vzduchu hezkých pár milionů guldenů** ve formě rachejtlí. Další miliony stojí pak úklid pozůstalých obalů, náprava vzniklých škod, především díky požárům, a v neposlední řadě léčba četných úrazů a jejich následků. Zdroje nákupu ohňostrojů jsou buď legální, tj. úředně schválené a tudíž povolené, anebo ilegální, tj. pokoutní a zakázané, převážně pro zanedbání bezpečnostních opatření. Velké množství bývá zabaveno, kolik ale unikne pozornosti zvláštní policie se nikdo nedoví. Těch legálních rachejtlí bylo koncem roku 1999 prodáno za 100 milionů guldenů, o těch ilegálních odhady mlčí.

**** podle amerického tisku budou v příštích letech počítače zdokonaleny natolik, že budou vydávat i **čichové efekty**. Další z našich vzácných smyslů, čich, bude tedy zlomyslným počítačem napaden, a podle zkušeností se zrakem, i otupen. Pachová televize bude jistě následovat a mnoho z těch macešsky obhospodařovaných smyslů nám nezbyde. Proč taky ?

**** ještě v prosinci 99 schválila vláda ČR úpravu zákona o pozemních komunikacích. Z něho vyjímám dva záslužné body: přednost chodců na vyznačených přechodech (zebry apod.) a **zákaz užívání mobilních telefonů** za jízdy, pokud řidič a telefon nejsou vybaveni zařízením "hands off", aby měli obě ruce volné k řízení a ovládání vozidla. Zase krůček kupředu, i když trochu pozdě.

**** **Vánoce mohou být** pro některé politiky i **kruté**. Případ kancléře Helmutha Kohla je jednou z ukázek. Bývalého anglického konzervativního poslance Neil Hamiltona stály Vánoce dva miliony **liber**, pokud je sežene dohromady. Prohrál proces s nikým menším než s panem El Fayedem (majitel obchodního domu Harrods a otec posledního průvodce Lady Di), kterého nepředloženě žaloval za nařčení z korupce. Porota však došla k názoru, že Hamilton, jako politik, se skutečně nechal uplácat. Nezapomenutelné Vánoce.

**** na Boží hod vánoční měl v amerických kinech premiéru nejnovější film **Miloše Formana** *Muž na Měsíci* (*Man on the Moon*). Film se zřejmě dost podobá filmu o Larry Flyntovi, neb jde rovněž o životopis, tentokrát nepochopeného amerického komika Andy Kaufmana. Scénář napsali opět scenaristé Flynta a v ženské roli uvidíme opět Courtney Love, vedle hlavního představitele, jímž je komik Jim Carrey. Ze známých herců je zde ještě Danny DeVito. Předpremiérová kritika se podobně jako u Flynta dělí na dva tábory, chválu a pochybnost. Dejme se tedy překvapit, jednotni stejně nebudem.

**** **je dobré si občas připomenout staré časy**, abychom si nešlapali po nových. Činíme tak citátem z vánočního projevu (1952) tehdejšího předsedy vlády **Antonína Zápotockého**: "Chtěl bych dnes ve svém vánočním projevu promluvit k našim dětem a mládeži. Vy, kteří dorůstáte, nepozorujete ani, jak mnohé se u nás v poslední době změnilo a mění. Ani Vánoce nezůstávají beze změny. Září sice dále vánoční stromky, čekají se dárky, ale mizí už jesličky, které dříve bývaly nezbytným doprovodem svátků. Ježíšek, ležící ve chlévě na slámě vedle volka a oslíka, to byl symbol starých Vánoc. Proč ? Měl připomínat pracujícím a bédným, že chudí patří do chléva. Když se mohl ve chlévě narodit a bydlet Ježíšek, proč byste tam nemohli bydlet vy, proč by se tam nemohly rodit vaše děti ? Tak mluvili k chudým a pracujícím bohatí a mocní.

Proto také v době kapitalistického panství, kdy bohatí vládli a chudí se dřeli, pracující namnoze ve chlévech bydleli a jejich děti se tam rodily. Doby se ale změnily. Nastaly mnohé převraty. I Ježíšek vyrostl a zestárl, narostly mu vousy a stává se z něho děda Mráz. Nechodí již nahý a otrhaný, je pěkně oblečený v beranici a kožichu. Nazí a otrhaní nechodí již dnes ani naši pracující. Děda Mráz přijíždí k nám od východu a na cestu mu září celá řada rudých hvězd na našich šachtách, hutích, továrnách a stavbách. Hlásají radostně, že vaši tatínkové a maminky splnili na svých pracovištích úkoly čtvrtého roku první Gottwaldovy pětiletky. Čím důsledněji je tato práce vykonána a úkoly splněny, s tím větší nadílkou je příjezd dědy Mráze provázen."

Tento příspěvek jsme převzali z Dokumentu Lidových novin (23.12.99). Komentáře netřeba; protože v Listech ještě nemáme "*Koutek pro zasmání*", uvádíme v této rubrice.

**** rok 1999 nebyl právě příznivý na **sváteční volna**, hodně svátků se totiž krylo s tak jako tak volnými víkendy. Rok 2000 slibuje více volna, tak na Vánoce bude volno od soboty do úterý a Nový rok bude v pondělí. Ještě výhodnější jsou svátky české, Cyrila a Metoděje a Jana Husa. Ověřte si v kalendáři a hleďme se toho dožít. Pravděpodobně již letos bude volno i 17.listopadu.

**** do 29. prosince 99 doručila holandská pošta **210 milionů vánočních a novoročních přání** a jedenapůl milionu balíčků, což, pro lepší představu, by naplnilo přes 500 velkých nákladáků.

**** v Malé galerii pražského Rudolfiny proběhla od 7.12.99 do 9.1.00 velmi zajímavá výstava pod názvem **Malíř a jeho sběratel**, obsahující známou a často tiskem probíranou sbírku obrazů a kreseb **Františka Kupky**, kterou shromáždil Kupkův přítel a mecenáš, pražský továrník Waldes. K této tématice se co nejdříve vrátíme zvláštním článkem.

**** s velkou pozorností holandského tisku (a námi nepozorována) vystoupila 8.1.00 v Tilburgu **pražská taneční skupina Ohm Square**. Velmi příznivá kritika provázela již druhou návštěvu této skupiny v Holandsku.

**** monumentální bronzová socha **Sira Winstona Churchila** byla odhalena na pražském Žižkově 17. listopadu minulého roku. Aktu se účastnili mj. jeho vnuk, baronka M. Thatcher a Václav Klaus.

**** tohoto roku 2000 prý určitě bude odhalen v Praze **Masarykův pomník**. Tato zpráva proběhla v minulých letech tiskem již několikrát, dokonce bylo známo i místo (Klárov, Hrad, Václavské náměstí, Sněmovní ulice) i autor (Vincenc Makovský), jakož i datum instalace (1990, 1995 tj. výročí narozenin TGM). Tyto zprávy se nikdy nepotvrdily, avšak poslední zpráva je také definitivní: Rok 2000, tedy stopadesáté výročí narození, místo: Hradčanské náměstí, poblíž Salmovského paláce, autor sochy: Otakar Španiel. Jen aby do toho zas něco nepřišlo.

**** **mobilní telefony působí na mozek**. V Australii, kde jsou mobilní telefony používány nejdéle, se počet vážných mozkových poruch zvýšil o 30%. Jenom v Australii ?

**** každý pátý Čech má v používání **mobilní telefon**. V Holandsku téměř polovina obyvatel. Pokrok nebo mor ?

**** podle odhadu dostalo 4 a půl milionu Britů o Vánocích 99 pod stromeček, či lépe do punčochy, **mobilní telefon**. Chtějí dohnat Australii ?

**** do 29. prosince 1999 doručila holandská pošta **210 milionů vánočních a novoročních přání** a jedenapůl milionu balíčků, což pro lepší představu by vrchovatě zaplnilo přes 500 velkých nákladních aut.

**** na 400 miliard dolarů se odhaduje obnos, vynaložený na strašidlo **počítačového problému** na konci roku 1999. Je to přibližně dvojnásobek "dluhu" rozvojových zemí.

**** Američané a Japonci vyklonovali již **šest telat z buněk** odebraných z uší dospělých býků.

**** **pátého května letošního roku 2000** se zařadí Venuše, Mars, Jupiter a Saturn do linie Slunce-Měsíc. Naposled jsme tuto konstelaci mohli pozorovat **před 6 tisíci lety**. Cituji bez komentáře, neb sám se na to nepamatuji, ba ani si to nedovedu představit.

**** dvojice úspěšných filmařů **Zdeněk a Jan Svěrák** (Kolja) začne 13.března natáčet nový film **Tmavomodrý svět**. Námětem jsou osudy českých stíhačů v britském letectvu za druhé světové války a po ní. Film bude česko-anglický s příslušnými titulky pod oba jazyky a exteriéry budou točeny též v Německu, Anglii a nad Kanálem. Název podle stejnojmenné Ježkovy melodie.

**** přestože se o zavedení **metrického systému v Britanii** mluví již od roku 1969, vláda tuto soustavu uzákonila až 1.1.2000. Třicet let se o této změně diskutovalo na nejvyšší úrovni, rozhodnutí konečně padlo a nebyla by to konzervativní Anglie, aby se to neobešlo bez prudkého hnutí odporu. Dokonce ředitel Britského sdružení pro míry a váhy (BWMA) bojuje aktivně za udržení tradičních "imperiálních" měr a vah, i když se tím ocitá na druhé straně nového zákona. Někteří Britové vidí v metrické soustavě "fašistické" míry. Podle ředitele BWMA nepřešla na metrický systém asi třetina obyvatel, zejména z řad malých obchodníků, prodávajících zboží na váhu, na rozdíl od supermarketů, kde je systém už zaveden. Též návštěvníci četných výčepů se nechtějí loučit se svou mírou pinty piva (0,57 litru). Britský kabinet přešel od neplodných debat k činům, porušovatelům zákona hrozí pokuta do dvou tisíc liber.

**** počátkem ledna zemřela v zapomenutí a samotě na Floridě všeobecně uznávaná **nejkrásnější žena** let třicátých a čtyřicátých, a snad bůbec, filmová herečka **Hedy Lamarr** (původně Kiesler). Narodila se 1913 ve Vídni, ale dlouho si ji přivlastňoval český filmový svět, neb svou slávu a závrtnou kariéru založila českým filmem Gustava Machatého **Extase**. Často vzpomínaná nahá scéna byla sice tehdy (1933) prudce revoluční, ale proti dnešním scénám to byla Babička Boženy Němcové. Hedy Lamarr byla šestkrát provdána, nikdy šťastně a její jméno bývá často vzpomínáno jedním dechem s Marléne Dietrich a Gretou Garbo, s nimiž měla i mimo filmový svět mnoho společného.

**** některá čísla **silničního provozu** jsou podobně bezvýhodná jako přelidnění zeměkoule. Podívejme se na změny v posledních letech a uvažujme, pokud to ještě dovedem. Od roku 1990 do roku 1997 stoupl počet silničních filé o 161%, tj. ze 6.075 na 15.895, což odpovídá celkové délce 25.000 km v roce 1990 a 67.180 km v roce 1997. Při tom cena běžného automobilu (v roce 1990 31.400 Hf) stoupla za 10 let o třetinu (41.000 Hf), cena benzínu stoupá neustále a blíží se Hf 2,50 za litr, a počet prodaných nových vozů stoupl za tutéž dobu o 22%.

**** o vysílání relace o **českém kulturním životě v české TV** se můžete informovat na adrese www.celebritylife.cz.

**** v letošním lednu bylo v pražské aukční síni Art Consulting vydraženo **Zátiší malíře Bohumila Kubišty** z roku 1909 za pět milionů korun. Je to na české poměry rekordní částka za českého malíře, dosud to byl obraz **Emila Filly** za skoro tři miliony Kč v roce 1998 (Zátiší s loutnou). Vyvolávací cena Kubištova Zátiší byla 1,6 milionu Kč. Na téže dražbě byl ještě vydražen obraz **Josefa Čapka** (Rozkvetlá jabloň) za 1,3 milionu a **Fillova Žena se psem** za 3,150.000 (vyvolávací cena 1,6 mil.). Přepočítáno na tvrdou valutu jsou to ceny celkem mírné, vzhledem ke kvalitě a hodnotě obrazů.

**** pouze za rok 1999 padlo ve válkách porůznu ve světě vedených **48 milionů lidí**.

**** podle holandského Úřadu pro válečnou dokumentaci (RIOD) přišlo během hitlerovské okupace o život netušené množství osob židovské národnosti. Z **původní židovské komunity** v počtu 140.000 (1,6% obyvatel) skončilo v koncentračních táborech 107 tisíc, z nichž přežilo pouze pět tisíc. Podle vyjádření člena vedení nynější židovské komunity (cca 9.000 lidí) Manfreda Gerstenfelda bylo "hodných (k židům) Holanďanů velmi málo" a příběh Anny Frank je netypickou výjimkou. Mluví Nizozemského výboru osob, které přežily holokaust (CFDHS) paní Peggy Duveen je ještě přísnější: "Holandsko se skrývá za příběhem Anny Frankové, to ale byla výjimka, která potvrzuje pravidlo". Premiér Wim Kok se nizozemským Židům omluvil a slíbil držet se doporučení Komise pro odškodnění.

PSEUDOMILENIUM PSÍ

VÁCLAV ŠADRAK II.

Tak zaprvé je mi srdečně jedno zdali se ono na konci minulého roku nejčastěji vyslovované slovo píše s jedním nebo s dvěma eL, nebo s jedním nebo dvěma eN. Ale pochopitelně ten mimořádný rozruch a problémové vyhrůžky nenechaly ani nás psy napokoji. Z obyčejného Silvestra se uměle udělal konec století a konec tisíciletí, komerční magnáti zde tušili nový zisk, lidé téměř celého světa jim skočili na špek a už to nikdo nezastavil. Ale tím ať se zabývají jiní, já jsem jen pes, nemám na to školy, a jenom vím, že každá celá desítka, stovka a tedy i tisícovka končí nulou, že poslední koruna ze stovky je ta stá, že metr končí na konci stého centimetru, že na konci desátého roku se doufám dožiju deseti let a pak teprve začnu nové desetiletí svého života, stejně jako nový metr, novou stokorunu, a tedy i nové století a tisíciletí, lze začít teprve, až to staré skončí. Tedy až skončí rok 2000. Jak jsem řekl, na tohle mi moje psí logika stačí a nelze na tom nic měnit. Jediné zajímavé je, že od tohoto roku budeme příštích tisíc let začínat letopočet dvojkou a rok končit třema nulama.

Na konci roku každý přinášel nová předsevzetí, většinou ta stejná jako loni, na která během roku nějak zapoměl; ale taky se objevily myšlenky a nápady nové, zejména od veřejných činitelů a institucí, aby se dalo na jevo, že se něco dělá a že jako ve vývoji neustrnuly, jak by se zdálo. Také na nás páni radní mysleli a oživilí věčný problém našich zanechávek na ulicích měst, které zlobí chodce, což my psi chápeme, neb my si musíme hlídat čtyři nohy a při šlápnutí jdeme do toho bosou nohou, což nám nemusí nikdo závidět. Páni radní však myslí jinak. Už před několika lety odstranili z psích promenád odpadkové koše a nechali tam trčet jen kostry stojanů, na nichž byly koše zavěšeny. Prý jim do těch odpadkových košů lidé házeli odpadky, a kdopak by ty koše vyprazdňoval, žejó? Tak město vymyslelo zvláštní psí odpadkové koše, jasně označené kresbou potupně kadící psí zrůdy, aby bylo jasno, že jde o nás, o naše zanechávky. Jenže příslušné pytlíky lze získat daleko od místa činu, nikoliv u košů, jak je tomu v jiných městech, jak jem to popisoval v těchto Listech č.2/99.

Já mám svou promenádu tady pod našima okny, kde teče vodička, tedy spíše kanál, nebo jak tady tomu říkají chracht, a na druhé straně promenády je roští, kterému můj voditel říká *záhony rododendronů*, ale spolehnutí na to není, on totiž nerozezná žito od kvěťáku, a to si ještě plete obojí s pampeliškama. Já chodím zanechávat hluboho pod ty rododendrony, takže po mně nemusí nikdo uklízet, naopak, připadám si ekologicky tvůrčí. Ale moji velcí kolegové a někteří jejich nevychovaní voditelé bohužel zanechávají co se zanechat dá. Tak pro ně jsou jako ty nové koše, které sem byly s velkou slávou dodány na sklonku minulého roku. Jestli si myslíte, že je nechali zavěsit na ty staré stojany, tak se pořádně mýlíte. To by bylo příliš jednoduché a levné: Oni rozmístili nové stojany a nové koše, a víte kam? Ty záhony toho roští oddělují psí promenádu ještě od cesty vyhrazené cyklistům, tady tomu říkají "*fietspad*", která je velmi živá a pro nás dost nebezpečná, i na přechodech. Tak právě na tuto cyklistickou dráhu umístili ty "naše" koše, aniž by uvážili, že málokdo z nás umí jezdit na kole a ještě méně nás má své vlastní kolo. A kolik z našich voditelů či voditelek bude mít odvahu se s námi vrhat do hustého provozu jízdních kol, mopedů a jiných dvoukolých dopravních prostředků?

Takže nemusím být právě slepým mládencem, abych mohl prorokovat osud těch psích košů: Těžko dosažitelné pro nás a naše voditele upadnou záhy v zapomenutí, až se jich ujme městská mládež a případně i cyklisté, a budou do nich skládat odpadky, které by jinak patřily do košů, které byly před několika lety odstraněny, a pak, až si toho všimnou páni radní, tak odstraní ony odpadky i s košema, a lid bude opět házet svoje odpadky jako dřív do rododendronů, a moji velcí kolegové budou opět terčem stížností. Ono se darmo neříká, že kdo chce psa bít, hůl si najde.

Možná, že si myslíte, že i to pseudomilenium, nebo i jen ten konec roku, je hodno vyšších závazků, než je problém našich (a nejen našich) zanechávek, ale jak se máme my psi bránit zjevné úřední diskriminaci? Naši voditelé za nás platí městu roční taxu, ale to městu či obci zřejmě nestačí, tedy další novinka: Pokuty za odhozené odpadky nebo za naše zanechávky, pokuty mezi 50 a 100 guldenů. A jak tyto příjmy ještě zvýšit? Jednoduše, stačí odstranit odpadkové koše (už se stalo) a psí toalety umístit na těžko dosažitelná místa a na nebezpečné (moto)kolařské stezky.

Podle očekávání se tato nedomyšlená akce minula účinkem, já chodím nadále hnojit nezištně půdu pod rododendrony, voditelé velkých psů je nadále nechávají zanechávat kde se jim zachce, a protipsí nálada roste. Rád vzpomínám na zkušenosti z Prahy, kde podobná, lépe organizovaná akce se potkala s viditelným úspěchem, ale to jsem již našťekal a dokumentoval ve druhém čísle těchto Listů minulého roku.

Ovšem řeknu vám, že tolik zanechávek, jako je jich po silvestrovském ohňostroji, bychom my psi nedokázali vytvořit ani za mnoho let. A neprotestuje nikdo, máme už leden 00 v plném proudu a stále se brodíme přes spáleniště, přes krvavé řeky rudých papírových odpadků po rachejtlich, jako v té budovatelsko-bojové písni nebožtíka socialismu. Tak našťekanou.

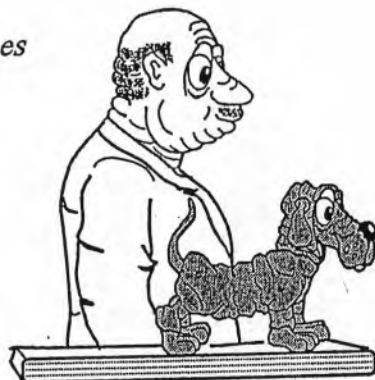
Švarc

*Autor (*10.11.89) je hrubosrstý jezevčík, autodidakt, ve zkušební době na dopisovatele NizoListů*

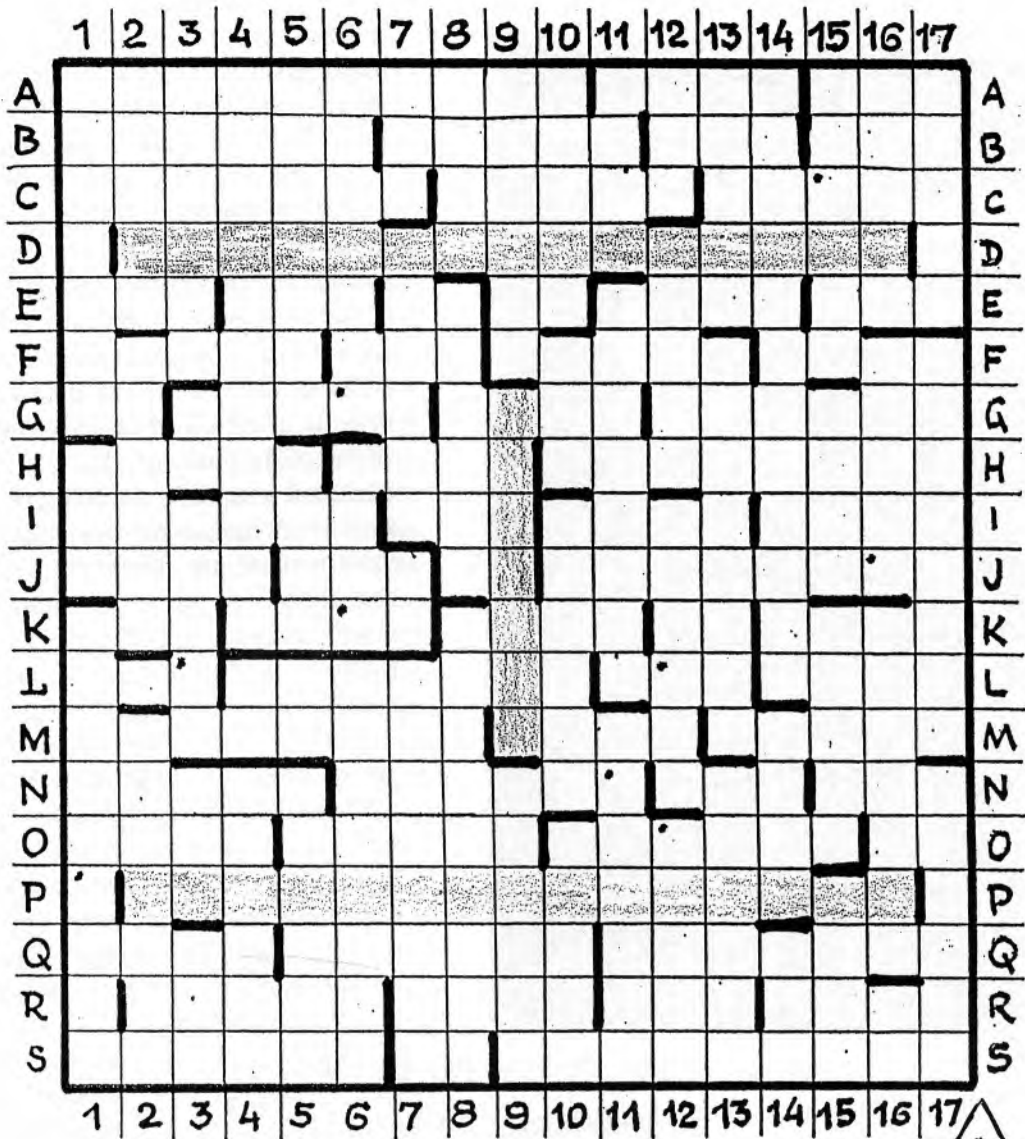
PODOBŮ

Počítačem kreslí JIŘÍ RÁDL

*Naši rodičové říkali
Jaký pán, takový krám
My ale říkáme dnes
Jaký pán, takový i jeho pes*

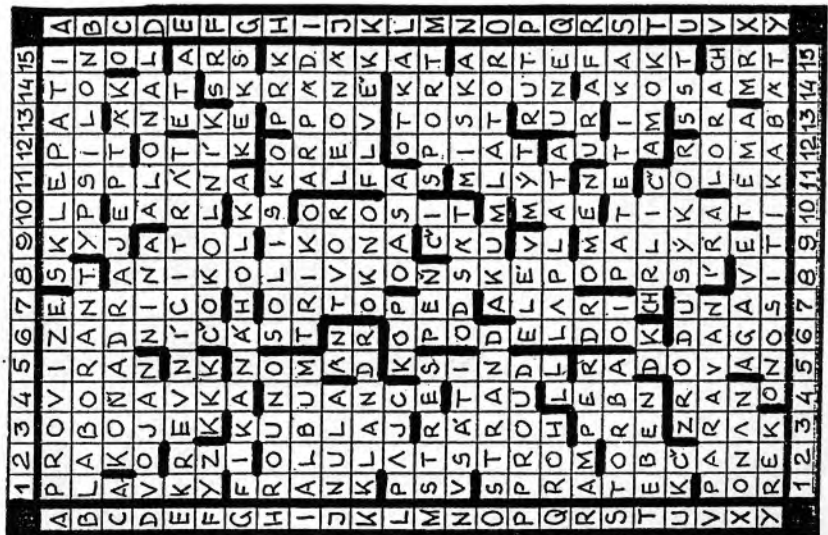
LUŠTÍRNA

Křížovka č. 13 k číslu 1/2000

L.M.

Rozluštění
křížovky č. 12
z čísla 4 / 1999

LUŠTÍRNA

(Rozluštění na adresu DOPISY)

LEGENDA KE KŘÍŽOVCE Č. 13:

VODOROVNĚ: A: Obyvatelka podhůří; vyřízen (expresivně); domácí Olga. B: Znovuvyvstání; pohřební část Novosvětské; generál Amin; cizí ženské jméno, též dočasný velkoňaderný symbol. C: Český malíř skupiny Radar; společ. hra; malá ústa. D: Předložka; PRVNÍ DÍL TAJENKY; 50. E: Český novodobý grafik; dřívější správní zkratka; písmeno; zasyčení; černošský náboženský politik; čajová růže. F: Ženské jméno; tázačí zájm.; částice hmoty; svalový nádor. G: Určení místa; staroslovanský lidový tanec; též věžeňská pošta; plátěný příbytek značky Laurel; nauka o světle. H: Bývalý závod do vrchu, též model Porsche; značka bývalé čokolády; výstužné lešení k udržení tělních tvarů. I: Anglicky energie; značka čistícího prášku; 2006; hráčské město v USA. J: Polská řeka; upozornění; dřívější městská správa; odborník na výrobu napodobenin. K: Otecko v amer. slangu; velká zima, též bývalý děda; pohyblivá část motoru; solmiz.slabika; domácí Enzo. L: Číslovka; manžel paní Prckové; nápor (foneticky); cizojazyčný spisovatel, též film.herečka, též filmový Private. M: Červík; východ (angl.); zkratka Závodní rady malomocných se sovětským souhlasem. N: "Ale co" (slov.); stavební nebo diskusní materiál; gen. Eisenhower; způsob předávání zpráv. O: Úplně; poprášit; místnost k dozrávání ovoce; známé plavidlo. P: Spojka; TŘETÍ DÍL TAJENKY; chem.zn.dusíku. Q: Africká antilopa; do polovičky; transportér nafty. R: Páté písmeno abecedy; mizera; zanícení; Národně demokratický klub (zkr.); téměř (nářečně). S: Věšt-kyně; zvrtné zájm.; jednou poslední písmeno č. abecedy a osmkrát první.

UPOZORNĚNÍ: Tečky v levém horním rohu některých čtverečků nejsou náhodné mušince, ale upozorňují na různé délky samohlásek ve svislém a vodorovném směru.

SVISLE: 1: Ujařmit; Teodor; spoluobyvatel domácnosti. 2: Nadoční vlasy; Burundi; chem.zn. boru; Staroněmci; 3: Hmoždíme; pan(angl.); druh psa (expres.); domácí Eliška; pouzdro na mozek. 4: Diagram vnitřních sekretů; chybný symbol čísla p. Ludolfa; poddůstojníci. 5: Zapudit; kultivační hmota; přestože; nedaleko. 6: Zásobárna raka ke stavbě krunýře po předchozím striptýzu; dřevná folie; nečas. 7: Vše (angl.); podzemní zelenina; od začátku dokonce; bulteriér (podle Schenkové). 8: Veletok; vyznavač islámu; předchází druhé polovině (zápasu). 9: Ženské jméno; DRUHÝ DÍL TAJENKY; výloha. 10: Anežka; následuje po tiku; švihal; ženské jméno. 11: Africký stát; tlakoměr (lékařsky); výroba mléčných produktů. 12: Velké město jižního státu, též cizojazyčně řeka; někomu často chybí; vepsati (zstarale); elektroda. 13: Rýčem odstranit; dvě písmena konce abecedy; nářečně kapka. 14: Zlý pes (lidově); cirkus; symetrála. 15: Omamné léky; jeden ze známé dvojice fotografů; víla; dom. Eva. 16: Název opery, též bohyně, též parfum; přípravek k mytí oken; gratis; zkr.Obch.akademie. 17: Škroboviny (odborně); mátoha; ženské jméno.

Reader's Digest Het Beste

Zaslal Pavel Šorm

Protože lidé naše jméno často chybně rozumí, hláskuje je moje matka podle již vžitého zvyku. Slyším ji pravidelně říkat: "Sorm; Simon, Otto, Rudolf, Marie."

Když jsem byla ještě malá, vznikalo z toho někdy nedorozumění. Jednou se mne ptala matka mé kamarádky, mám-li ještě nějaké druhé jméno. Moje spontánní reakce zněla: "Ano mám, jmenuji se Ester Simon Otto Rudolf Marie!"

Ester SORM, Hilversum

!!! POZOR: DEN NIZOZEMSKÝCH LISTŮ !!!

**ZAŠKRTNĚTE SI V KALENDÁŘI: SOBOTA 17.ČERVNA ODPOLEDNE
(MÍSTO A PŘESNÝ ČAS SE DOVÍTE VČAS)**

Chystáme pro vás a vaše přátele zábavné odpoledne, kde budete mít možnost si vyříkat vše, co ce vám na Listech nelíbí, co v nich postrádáte, so je v nich zbytečné a naopak, prostě volná diskuse na témata, která si sami zvolíte. Chceme se i pokusit odpoledne zpestřit hodnotným a nestereotypním programem, event. filmem, a vybavit možností občerstvení. Podrobnosti se zatím utváří a budeme vás informovat na vaší adrese, chceme ale, aby to bylo především pro vás příjemné vzájemné setkání, jehož tón si určíte sami. Tedy SOBOTA 17. ČERVNA 2000

Na odpoledne Nizozemských listů zveme nejen předplatitele, ale i čtenáře a jim podobné a jejich přátele. Neměli byste tam tedy chybět. 17.června 2000, sobota.

DO REDAKCE DOŠLO

**Občanské sdružení Ž I V O T 90 se sídlem v Praze,
ul. Karoliny Světlé 18, 100 00 PRAHA 1**

nabízí pomoc seniorům doma i v zahraničí formou nejrůznějších
zájmových kroužků a služeb. Vydává též časopis GENERACE, který si
zájemci mohou objednat na výše uvedené adrese (dvouměsíčník, 420.- Kč ročně)

o o o

K O M E N S K Ý

odborný časopis pro učitele základní školy

založen roku 1873, vydává nyní Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity

Adresa redakce: Poříčí 31, 603 00 BRNO, kde možno časopis objednat

(5x za rok Kč 100.-) Vydavatelé hledají též sponzory

o o o

SETKÁNÍ KRAJANŮ V MLADÉ BOLESLAVI

se koná ve dnech 22.-25. června 2000

Organizační výbor připravil bohatý a zajímavý program
vědecko-historický (vystěhovalectví v mladoboleslavském kraji),

i zábavný (krajanská setkání, výstavy a zájezdy do okolí)

Bohatý výběr ubytování

Informace a přihlášky (do 30.4.00) ochotně vyřídí

Dr.Jaromír Jermář, Okresní muzeum,

CZ - 29301 MLADÁ BOLESLAV - hrad

Tel: 326/25616 Fax: 326/22542

ZADNÍ STRANA

PRAŽSKÉ KAVÁRNY

Kavárny, ty staré, secesní nebo ve stylu art-deko, ty které psaly historii a hostily zapomenuté i nezapomenutelné postavy všech odvětví kumštu, ty téměř vymizely nebo byly přetvořeny na závodní restaurace, podnikové sklady nebo buhvíco, zcela vyjimečně byly renovovány, ale Ize říci, že ztratily svůj nostalgický ráz. Třeba taková Tůmovka, Unionka, Edisonka, Arco, Národní kavárna, Slavía, nověji Mánes, Boulevard (Alfa) a jistě ještě několik jiných. Kolik lidí nebo skupin vysedávalo u jejich prostých mramorových stolků, co všechno se u těchto mramorových stolků přetřásalo, kolik problémů zde bylo vyřešeno nebo zůstalo nedořešeno, kolik směrů se zde zrodilo, ať již literárních, výtvarných, nebo i politických.

Nevím, zda někdo zpracoval historii těchto mramorových stolků, námět by to byl bohatý, pokud jsou ještě pamětníci, mnoho jich už nebude. Třeba taková kavárna Arco na rohu Hyberské a Dlážděné v Praze 1. Kdysi kavárna německy píšících intelektuálů, Max Brod, Franz Werfel, Franz Kafka, E.E.Kisch, později Milena Jesenská, Max Švabinský, Jiří Kolář, Jiří Kotalík a jiní. Pak nastal pro Arco čas živoření, kumštýři se stěhovali přes Národní kavárnu do Slavie, a po revoluci začala doba chátrání, závodní jídelna, policejní kantýna. I já znám tuto dobu více méně pouze z vypravování ještě starších.

Ani vlastních zkušeností z doby poněkud pozdější nemám moc, pouze pár vzpomínek. První, dávná, ještě z útlého dětství, z kavárny Edison, která byla na rohu Můstku, v některém patře domu, kde býval myslím dům hedvábí Löbl a dnes je tam vchod do Metra. Babička tam chodila jednou týdně vysedávat s přítelkyněmi, tedy jakýsi babinec, a občas jsem byl brán s sebou. Podávalo se tam tehdy převážně kafe, tedy s mlékem, ojediněle i káva, tedy černá. Oboje se pilo z koflíků, které, jak jejich jméno naznačuje, jsou pro tyto nápoje předurčeny. Vyjimečný čaj se servíroval v šálkách. V šálku nelze podávat kávu, a naopak v koflíku čaj. Byl by to hřích na oněch nápojích páchaný. Zločin sáčku čaje vedle sklenice s teplou vodou tehdy ještě vynalezen nebyl. Lidé, dávající přednost kvantitě před kvalitou pijí tyto nápoje z hrnků, ale těm sluší lépe mléko. Požitkáři si objednávali hlasitě kávu moka, někdy s dvěma Ká, o níž se domnívali, možná právem, že je silnější a že dělá dojem na okolí. Byla jakýmsi předchůdcem dnešního espressa. Tak zvaný "turek" tehdy ještě vynalezen nebyl.

Koflíky byly tlusté a těžké, a byly přinášeny na masívních niklových oválných podnosech, spolu s plochou mističkou s cukrem a sklenicí obyčejné vody, po tzv. vídeňském vzoru. Sodovka nebo minerálka by se sem jaksi nehodily. Na stole stála mísa křehkých a čerstvých "loupáčků", které jsem směl do nápoje namáčet a ukusovat.

Jsme-li už u té kávy, poznal jsem dvě země, kde podávají nejhorší kávu. Varuji před kávou na všech německých dálnicích a i ve většině jiných kaváren a restaurací, a obávám se, že se jim podaří nějak zprznit i stále více požadované espresso. Druhou zemí je Amerika. Tam ovšem je to, co podávají pode jménem káva spíše všeobecný nápoj či tekutina, než specifická pochoutka. Podávají ji v neomezeném množství, téměř zadarmo, stále vám ji někdo dolévá, nebo před vás postaví plnou termosku k samoobsluze. S kávou podle našeho zvyku to má společnou pouze teplotu, vzezřením to připomíná průhledný čaj.

Ale nebyly to požitky kulinární, které mne do Edisonky vábily. Byl to výhled z oken kavárny na křižovátku na dolním konci Václavského náměstí. Tam se totiž právě konala revoluční změna v historii městské dopravy, a to instalací prvních pražských světelných signálů k řízení jedné z nejživějších křižovatek (Můstek byl tehdy ještě sjízdný, myslím obousměrně). Signály byly řízeny ručně a obsluhovatelé seděli v takové zasklené budce, namontované vysoko na rohové zdi na protějším paláci Koruna, a podle potřeby signály měnili. Pro jistotu zůstal stát uprostřed křižovátky onen spolehlivý, červenobíle pruhovaný "sud", do té doby pracoviště zkušeného dopravního strážníka s helmou, bílými rukavicemi, pendrekem a nezbytnou pišťalkou, nyní opuštěn.

Bylo pro mne požitkem sledovat tuto převratnou novinku, senzační vynález techniky, o němž většina soudila, že nemá žádnou budoucnost.

O mnoho let později jsem potkal jiné mramorové stolky, tentokrát v proslulé Národní kavárně na Národní třídě. To už byla moje léta studentská. Sláva Národní kavárny, která do doby krátce nedávné úspěšně držela krok se slavnou Unionkou na rohu Perštýna a s již vzpomenutou kavárnou Arco, byla na ústupu, začal jakýsi exodus do modernějších sfér, které reprezentovala nedaleká Slavia, a i ta později musela odevzdat část svých štamgastů Mánesu a jiným podnikům. V Národní kavárně jsem se scházel každé pondělí se skupinou přátel a z té doby mi utkvěly dvě postavy navždy v paměti. Drobná postavička inženýra Střemchy, vědce a kouzelníka fotografické techniky, který z vybledlého útržku staré fotografie dovedl vykouzlit ve své laboratoři kabinetní obrázek. Jeho ošumělý, ale vždy čistě černý listový obleček pamatoval lepší časy, a kafičko se dvěma loupáčky byla jeho pondělní večeře.

Druhou nezapomenutelnou postavou pondělních večerů byl ilustrátor historických a dobrodružných knih Věnceslav Černý. Nápadná postava v černém šosatém kabátě s velkou mašlí u krku. Dovedl vyprávět malířské historky a byl jsem šťasten, mohl-li jsem si občas k jeho stolku přisednout a poslouchat. Dnes mne mrzí, že jsem si jeho povídání tenkrát nezapisoval. Hodilo by se mi.

Pak se převalila válka, bylo nutno dostudovat a trvalo pár let, než jsem se dostal opět do Prahy na vinnohradskou chirurgii. Předválečné kavárny ztrácely pomalu svůj půvab, skupiny se ztratily z dohledu, pouze kavárna Slavia zůstala své pověsti věrna, i když kádr těch slavných se změnil. Tentokrát to byla (v mém případě) sobota, okolo poledních hodin. Kdykoli jsem se mohl včas uvolnit spěchal jsem tam a zaujal místo poblíž velkého stolu, kde sedávali kulturní velikáni současnosti. Zpočátku jsem znal osobně pouze malíře a loutkáře Jiřího Trnku, a pokud si mne všiml, pozval mne k jejich stolu a já pak naslouchal debatám a hovorům. Byly to chytré rozhovory, takže jsem většinou mlčel, a když se mne zeptal někdy zpoza brejliček Jan Werich tím svým "Kerejpak vy ste?", sotva jsem se dovedl upamatovat.

Nikdy potom už jsem neměl žádný štamlokál, ani mramorový stůl, kde bychom se my, parta, skupina nebo generace pravidelně scházeli, zdánlivě bezúčelně, ale přece jen s obsahem, který nám mnohé výhledově ujasnil. Jak jsme zjistili o mnoho let později.

LADISLAV MALINSKÝ

Z A D N Í S T R A N A

Na odpoledne Nizozemských listů zveme nejen předplatitele, ale i čtenáře a jim podobné a jejich přátele. Neměli byste tam tedy chybět. 17.června 2000, sobota.